

VERSLAG VAN DE RADENBIJEENKOMST VAN DE GEMEENTE ZWIJNDRECHT EN GEMEENTE DORDRECHT - ORIËNTATIE 1 - D.D. 2 APRIL 2024

Vergaderzaal Gemeentehuis Zwijndrecht

1. Stadsas: Ontwerp bestemmingsplan Maasterras - Radenbijeenkomst Dordrecht en Zwijndrecht over de Spoorzone

Voorzitters: De heer Struijk (Dordrecht) / de heer Moorman (Zwijndrecht)
Raadsgriffier: De heer Den Boer (Dordrecht) / mevrouw Madern (Zwijndrecht)
Verslag: NotuBiz

Aanwezig:

Dhr. Bootsman (GroenLinks) (Dordrecht)
Dhr. Van der Duijn Schouten (ChristenUnie/SGP) (Zwijndrecht)
Dhr. Van Gernerden (ChristenUnie/SGP) (Zwijndrecht)
Dhr. Gündogdu (Op Ons Eiland) (Dordrecht)
Dhr. Hartingsveldt (ChristenUnie/SGP) (Zwijndrecht)
Mevr. De Heer (Forum voor Democratie) (Dordrecht)
Mevr. Jager (Beter voor Dordt) (Dordrecht)
Dhr. Kilsdonk (VVD) (Zwijndrecht)
Dhr. Van der Kruijff (CDA) (Dordrecht)
Dhr. Kuhlmann (VVD) (Dordrecht)
Dhr. Laban (ChristenUnie/SGP) (Dordrecht)
Mevr. Van der Linden (ZPP) (Zwijndrecht)
Dhr. Van der Meer (GroenLinks) (Dordrecht)
Dhr. Noldus (VVD) (Dordrecht)
Dhr. Portier (SP) (Dordrecht)
Mevr. Prins (GroenLinks) (Zwijndrecht)
Mevr. Rietveld (ABZ) (Zwijndrecht)
Mevr. Schipper (D66) (Zwijndrecht)
Dhr. Spanjersberg (VVD) (Zwijndrecht)
Dhr. Stolk (VSP) (Dordrecht)
Dhr. De Vries (VSP) (Dordrecht)

Portefeuillehouders: wethouder M. Burggraaf (Dordrecht),
wethouder T. Jansen (Zwijndrecht), wethouder R. Kreukniet (Zwijndrecht)

Overige aanwezigen: dhr. Noels, dhr. Goossensen, dhr. Van Oosterhout, dhr. Koster, dhr. Pijl

De voorzitter (Zwijndrecht): Dames heren, hartelijk welkom op deze gezamenlijke ontmoeting van de raden van Dordrecht en Zwijndrecht. Welkom aan natuurlijk de mensen op de publieke tribune, mensen thuis, want het is altijd fijn als mensen mee livestreamen. Wij streamen natuurlijk via het normale kanaal en ook in het Dordtse is dit gewoon zichtbaar. Daarnaast zie ik RTV Dordrecht staan, die opnames maakt. Er hangt hier een bordje buiten de raadzaal, die vertelt dat hier altijd opnames zijn. En indien u niet in beeld wenst te zijn, dan moet u dat melden bij de griffier. Maar zij die

raadslid zijn of commissielid, die willen natuurlijk altijd in beeld. Je hebt van die mensen. In Zwijndrecht wordt het uitgezonden op de ATOS. En ook de AD Dordtenaar is in de zaal. En dan weet u het al, let op wat u zegt. Dank u wel, mijnheer Koster. Het is een beetje vrolijk. Het is een co-voorzitterschap van mij met mijn collega Leen Struijk, die in het Dordtse normaal uw vaste voorzitter is. Mijn naam is Chris Moorman, voor zover u dat niet op het bordje kunt lezen. We hebben een gezamenlijk initiatief genomen van de raden Dordrecht en Zwijndrecht om deze bijeenkomst te hebben. Er is duidelijk een behoefte uitgesproken om elkaar weer te ontmoeten. De insteek van de bijeenkomst is technisch, zoals die eigenlijk ook in Dordrecht gewend is. Een technische insteek. Niet met politieke vragen gericht aan wethouders. U kunt, als u vragen heeft, die altijd stellen. De avond duurt ongeveer tot kwart voor tien. Dat hebben we zo ingeschat. Er komt dan straks ook nog een gezamenlijke foto. Daar wordt u ook straks nog voor uitgenodigd. Dan weet u alvast dat u uw stropdas goed kunt trekken of uw hoedje op kunt zetten. We hebben ook vanuit de colleges hier een vertegenwoordiging zitten. Vanuit Zwijndrecht duikt de heer Kreukniet al en de heer Jansen zit keurig in beeld. Mijnheer Burggraaf zit achterin. Die zal mogelijk ietsje eerder moeten vertrekken. Dan weet u dat vast als u hem plotseling in de borrel kwijt bent. Wij gaan het vanavond hebben over een aantal zaken, maar er loopt op dit moment een bestemmingsplanprocedure van Maasterras, waarop Zwijndrecht een formele zienswijze heeft ingediend. Dat zijn onderdelen waar we vanavond voor de rest niet op ingaan. We hebben drie ambtelijke presentaties. Tijdens die presentaties vragen wij u vooral om te luisteren en daarna, na die sessies, heeft u de kans om vragen te stellen. Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht, Zwijndrecht-Dordrecht. Het is net als de vraag, is het de Dordtse brug of is het de Zwijndrechtse brug? Ik zeg altijd maar, het is een stadsbrug. Maar het project Maasterras heeft een kant Zwijndrecht en heeft een kant Dordrecht. Daarvoor hebben wij een prestatie van de heer Noels en de heer Goossensen. En ik ga hun functies voor de rest niet opnoemen. Dat is altijd leuk te Googelen. De stand van zaken in Dordrecht krijgen we dan te horen van Mark van Oosterhout, de programmamanager daar. En dan de stand van zaken in Zwijndrecht door Bas Pijl, onze stedenbouwkundige. U heeft gehoord, wij zijn gezamenlijk voorzitter. Wij gaan proberen, als u een vraag wil stellen, of wij uw namen kennen. En één voordeel, ik ken een heleboel van u uit het Dordtse al langer en uit het Zwijndrechtse ook. Dat moet kunnen gaan lukken. Lukt het onverhoopt niet, wilt u ons daarin niet euvel duiden? Wij doen ons best. De presentaties. En dan kijk ik even naar achteren, wie als eerste gaat beginnen? Wie van de drie? Dat is de heer Noels. Er is één nadeel, uw naam komt dan niet zo in beeld. Dat is altijd maar de vraag, wie is wie? We werken gelukkig zonder naambordjes met de microfoons. Gaat uw gang.

De heer Goossensen: Heel leuk. We staan hier ook in duoverband, uiteraard, Dordrecht-Zwijndrecht. Mijn naam is Hans Goossensen, ik ben directeur in Dordrecht, sinds eind 2016. En naast mij de collega.

De heer Noels: Kevin Noels, concernmanager ruimtelijke ontwikkeling, sinds 2020 ongeveer. En ook verantwoordelijk voor een aantal afdelingsoverstijgende, bovenlokale projecten.

De heer Goossensen: En voor onze Dordtenaren ook een bekend gezicht, zullen we maar zeggen. Ik ga het eerst een stukje doen. Jij pakt hem straks over. We hebben de titel

meegegeven, leuk dat we dit trouwens hier kunnen toelichten, Samen verstedelijken langs de Oude Lijn. Want het is ook echt samenwerken. Er is weleens wrijving. En zonder wrijving geen glans. Maar we laten zien in dit verhaal, tien minuutjes, dat het echt samen moet en dat het samen ook een hoop kan opleveren. Kevin pakt zo de periode van onze programmatische samenwerking, van eind 2019. Maar ik begin in 2017. Ik was hier net als ambtenaar begonnen in Dordrecht. En we waren slecht uit de crisis gekomen. Heel veel gebiedsontwikkelingen waren in de crisis vroeg of laat een beetje misgelopen of in ieder geval half gereedgekomen. En het ging slecht met de bedrijvigheid. We waren banenplannen aan het trekken. Nedstaal ging failliet. ISC 300 banen de weg. Toen hebben we een directeur-generaal van BZK uitgenodigd. Chris Kuijpers is zijn naam. Hij zit er nog steeds. En dat werd gedaan door mijn gemeentesecretaris Martien van der Kraan. En we stonden bij Bellevue op het balkon. Ik zie ons uitkijken over het water. En toen zei Martien, Chris, als je naar onze regio denkt, waar denk je aan? Zei Chris, afvalputje, alles moet er doorheen. Drukste punt van het binnenvaartverkeer. Heel veel autowegverkeer er doorheen op die corridor Rotterdam-Antwerpen. Over het spoor nog van alles, door die steden heen. En toen zeiden we, moet ik eventjes wachten, maar dat is precies ons punt waar je even naar moet luisteren, Chris. Want dat we een schakel zijn op die internationale assen tussen Rotterdam en Antwerpen en die A15 as, dat weten we. En daar zijn we heel druk met het Rijk mee bezig om dat goed te plooiën. En ook bedrijvigheid langs bijvoorbeeld de snelwegen te ontwikkelen. Maar de sociaaleconomische ontwikkeling hier is niet in balans. Wij hebben steeds meer moeite om de voorzieningen voor mensen die hier nodig zijn goed op peil te houden. En wij moeten echt ook andere dingen doen dan een goede schakel zijn op die assen om die weg met elkaar naar boven te vinden als regio. En waar gaat het dan om? Dat ging om en dat gaat om verstedelijken en het gaat om transformaties in de maakindustrie. Over dat middelste, want daar zit eigenlijk de kern, het volgende. Moet u eens even kijken. We hebben toen dit plaatje ook laten zien. Chris, moet je eens kijken. Het plaatje links, daar zie je in statistieken in kleurtjes uitgewerkt in welke mate mensen op de middelbare school of jongeren op de middelbare school kiezen voor havo-vwo. In dit geval vwo, is het plaatje. Dan zie je dat dat in Nederland heel gelijk is. Overal in elke regio worden ongeveer evenveel kinderen richting het vwo opgeleid. Maar kijk eens even dat plaatje erna. Dan zijn die jongeren, ze zijn eerst in de cohort 16-jarige, dan zijn ze 35. En waar wonen ze dan? Dan zie je een enorme concentratie in de regio Utrecht-Amsterdam. Daar zijn heel veel van die hoger opgeleide, afgestudeerde 35-jarigen dan woonachtig. En dan is er één wit vlekje in de Randstad. Daar staat dat pijltje bij. En dat is Drechtsteden-Gorinchem. Wij slagen er heel slecht in om de jongeren hier vast te houden die hier de hogere opleiding volgen. Maar we slagen er ook niet in om die jongeren die naar studentensteden gaan weer terug te winnen. Terwijl andere gebieden, kijk naar de regio Gouda of de Bollenstreek, ook geen hoger onderwijs hebben.

Die krijgen dat wel voor elkaar. En dat moet wel veranderen. Tweede kwartaal 2017 opeens de arbeidsmarkt sloeg om, want de maakindustrie zag het weer helemaal zitten en we gingen in de arbeidsmarkt van ruim arbeidsaanbod naar krap. Was heel bijzonder. Is typisch de Drechtsteden. Het klapte in één keer om. In één keer zien die productiebedrijven weer perspectief. Die bedrijven zeiden tegen ons, kijkend naar de vervangingsvraag, ik heb het niet eens over die economische spurt die we in de laatste jaren hebben gehad, die ligt bij ons op 10.000 hbo'ers. 10.000 mensen die richting 2030 met pensioen gaan. En ook nog eens even 15.000 mbo'ers. Wat natuurlijk je echte

potentieel was, want mbo'ers bewegen gewoon minder vanuit hun huis richting een baan. Dat gaf eigenlijk de kern aan van wat we gestart zijn vanuit de regio. Ik zie ons nog bezig ook met Peter van der Velden, toen tijdelijk burgemeester, om die agenda vanuit het regioperspectief tussen de oren te krijgen bij de provincie en bij het Rijk. Om het een beetje te versimpelen, als je bij het Rijk en bij de provincie komt, mag je nooit tien dingen doen. Doe je te veel. En als je maar één ding doet, doe je te weinig. Wij deden vier dingen, zogenaamd. Toen hebben we gezegd, wat moet er? We waren bezig met dat bruine DistriPark aan de zuidpunt van Dordrecht. Dat is een banenmotor. We waren bezig, en nog steeds, langs de oevers, met die groene plekken. Voor een deel transformeren. Voor een deel ook herstructureren en oplappen. En we waren bijvoorbeeld deze met campusontwikkeling, samen met de provincie. Maar het belangrijkste, zeiden we, dat is die rode banaan, dat is de Spoorzone ontwikkeling, want daar willen we 6.000 tot 9.000 woningen bouwen. En daar moeten ook stedelijke banen bij. Dan moet je ook een aantal voorzieningen kunnen concentreren, waaronder ook die campus. En dat moet met ov heel goed ontsloten zijn. Wat was toen ons geluk? We bleken niet de enige in Zuid-Holland. Eigenlijk alle gemeenten die langs het centrale spoor, dat noemen we de Oude Lijn, tussen Leiden en Dordrecht lagen, had eigenlijk dergelijke plannen, zoals wij in Dordrecht-Zwijndrecht. Dat hebben we toen eens opgeteld, 2017. Toen bleek dat we met elkaar 170.000 huizen konden bouwen. Dat is een getal wat nog steeds staat. Het aanbod wat wij toen, 8 gemeenten... Daar zitten ook Den Haag en Rotterdam bij, Schiedam, Rijswijk, Leiden, Delft. Dank je wel. Zoetermeer zat daar ook bij, een beetje als een buitenbeentje. We hebben gezegd, we willen best die 170.000 woningen bouwen. En we willen daar ook ruimte maken voor extra banen, maar dat kan niet zonder een goed ov-concept. Want als we al die huizen bouwen in onze gemeente en die moeten allemaal met een parkeernorm van 1 de snelweg opdraaien, wordt het 1 grote bende hier in Zuid-Holland. Het loopt al vast. We hebben gezegd tegen het Rijk, wij willen ons best... En dat was een Verstedelijkingsakkoord, 2017. Wij willen dit best met elkaar beetpakken, maar dan is het credo geen rails, geen woningen. Kortom extra ov, hoogfrequent ov, op zijn minst tussen Den Haag en Dordrecht, en Dordrecht tot en met het Leerpark, dan moet u denken aan zo'n 8 keer per uur, het liefst 12 keer, maar minimaal 8 keer per uur. En rondom die ov-knopen gaan wij verstedelijken. Dat is eigenlijk het verhaal geweest. En zo zijn we eigenlijk vanuit die Verstedelijkingsalliantie, samen met de provincie en met MRDH, met de ministeries BZK en I&W bezig. Laatste plaatje. En dan ziet u, dat kunt u nu al zien als u bijvoorbeeld op de site www.verstedelijkingsalliantie.nl kijkt, op heel veel plekken rondom die stations hoogbouw. Als je 170.000 woningen wil bouwen, dan zie je rondom die hoofdstations... En het valt hier nog mee op deze plaatjes, omdat dat niet zo heel hoog is.

Maar als je bijvoorbeeld bij Den Haag nu kijkt of Zoetermeer of Leiden, dan zie je inderdaad behoorlijk hoge gebouwen. En dat betekent ook dat je ontzettend goed moet nadenken over het mobiliteitsconcept. Dat betekent ook dat bijna iedere gemeente aan STOMP doet. Dat wil zeggen inzet op ov en ook in de combinatie met fietsen. Dat betekent ook voor die nieuwbouw en de gebieden die rondom die stations liggen lage parkeernormen. Proberen waar het kan ook met parkeervoorzieningen als garages te werken. Dat is het verstedelijkingsconcept wat hieraan vasthangt. En het betekent, en dat is echt ook onze lobby voor de laatste paar jaar, voldoende groen en ontmoetingsmogelijkheden. Je wil natuurlijk niet de hoogbouw creëren waar je je over 10 jaar met elkaar voor schaamt. Kevin gaat zo vertellen hoe ons verhaal in dit, noem het

maar even ontwikkelprogramma... Hoe dat zit, Dordrecht-Zwijndrecht. Misschien nog even, ik heb net al verteld het is geen rails, geen woningen. We zitten inmiddels in de MIRT-verkenning. Dat is wel een prachtige status. Ik maak dat nu voor het eerst mee. Sinds een, een jaar of 2,5 betrokken in zo'n traject, waarin je gaat naar een enorme infra-investering. Die zal ongeveer 1,6 miljard, misschien wel 2 miljard zijn. En daar gaat het over extra rails tussen Den Haag en Dordrecht, bestaande stations, waaronder het station Dordrecht opknappen en ook nieuwe stations, waaronder het station Leerpark. Dat moet nog wel even worden afgemaakt. En elke keer wordt wel gekeken, gaan die woningen er ook komen? Want de samenwerking tussen ministeries is wel zodanig dat als BZK het vertrouwen zou verliezen in onze ambities op woningbouw, dat er bij wijze van spreken nog gedurende die verkenning ingegrepen kan worden op wat wij daar onder het kopje geen rails, geen woningen... Je kunt het ook omdraaien, geen woningen, minder rails, misschien minder stations. We zullen daar gewoon op moeten leveren. Dat is natuurlijk het spannende aan dit verhaal.

De voorzitter (Zwijndrecht): Kevin jij gaat door. En dan nog even informatief voor alle raadsleden aanwezig. 11 april kunt u in het Leerpark terecht op het kader van de Oude Lijn. Daar kunt u meepraten. Dat is dan het kader van ProRail. En daar kunt u van zeven tot negen terecht. Behalve dit verhaal kunt u dan ook nog actief op de rails. Kevin.

De heer Noels: Eigenlijk die ontwikkeling, die Hans net al eventjes geschetst heeft, die wil ik nog even in het perspectief van de Groeiagenda zetten en in het perspectief van een gezamenlijk ambitiedocument Spoorzone, wat Dordrecht en Zwijndrecht samen hebben gemaakt. Ik ga daar wel een beetje snel doorheen, want collega's Mark uit Dordrecht en Bas uit Zwijndrecht zitten natuurlijk klaar voor het echt interessante deel van deze avond. Namelijk, hoe komt dat er uit te zien in onze verschillende steden? Maar toch eventjes. In 2018 ook onder andere op dat verhaal van wat Hans net vertelde, hebben we ook met elkaar een Groeiagenda gemaakt. En die was in 2018 nog vooral heel kwantitatief van aard. Dat kwam ook omdat het een belofte moest zijn naar hogere overheden, naar het Rijk dat we het in deze regio wel met elkaar gingen... Daar ging het eigenlijk puur heel veel ook echt kwantitatief over, hoeveel woningen gaan we in deze regio echt toevoegen? Hoeveel banen gaan we nu met elkaar creëren? Daar hebben we eigenlijk in 2022, hier staat '23, is de laatste bijgewerkte versie, is daarom ook in de verschillende raden... Een herijking heeft daarop plaatsgevonden. En daarin zie je eigenlijk dat aan die 4 sporen, namelijk energietransitie af in 2050, 25.000 woningen, 20.000 banen en een goed bereikbare regio.

Dat daar ook veel meer het kwalitatieve spoor van brede welvaart is toegevoegd. Hoe zorgen we ook dat we die dingen die we in deze regio doen dat die ook echt duurzaam zijn? Dat is eigenlijk het verhaal van de Groeiagenda, die hier achterligt. En eigenlijk die Groeiagenda an sich, die realiseer je natuurlijk niet vanuit dat document. Het zijn uiteindelijk die projecten die je in de verschillende steden doet die je op moet tellen tot realisatie van die Groeiagenda. En eigenlijk het grootste meervoudige lokale project wat we toen ook met elkaar hebben ontwikkeld is de Spoorzone Dordrecht-Zwijndrecht verhaal, wat ook meer is dan woningen alleen. Eigenlijk de kern is dat je dat spoor, dat ov niet meer ziet als een belemmering, maar misschien wel de grootste kans die je hebt om te verstedelijken, om meer economische groei, om meer woningen toe te voegen. De laatste keer dat hij bij uw raden langs is gekomen, was dat de 90 procent versie van ons

gezamenlijk ambitiedocument. Dat ging niet alleen over woningen. Dat ging over deze 5 ambities. Die bijdrage aan onze woningbouwopgaven, maar ook de groei van het aantal banen en het versterken van onze economische positie, het verbinden van wijken en ov als drager daarvan, met duurzaamheid als belangrijk spoor om het ook echt goed te doen. Hier staat hij nog eventjes. En wat Hans net ook al liet zien in het plaatje, daar zie je dat er ook onderscheid is in hoe... Het moet ook passen bij het type stad van hoe je verstedelijkt langs zo'n spoor. En hoogbouw is een manier, maar het is niet per definitie zo dat hoogbouw de enige manier is om hoge dichtheden in je gebieden te creëren. Denk aan Parijs, Barcelona. Dat zijn steden waar je over het algemeen niet hoger dan 5, 7 gaat, maar waar de bewonersdichtheid juist heel erg hoog is. En het moet ook passen bij de gebieden die er zijn. En dat idee dat je langs die sporen bijdraagt aan die generieke ambitie, maar wel op een manier die past bij de stad, dat was vanaf het begin ook al verankerd in ons gezamenlijke Spoorzone document. Daar zie je ook dat in dat document de verschillende ontwikkelperspectieven voor de stationsgebieden ontwikkeld zijn. En vanuit die diversiteit hebben we eigenlijk een hele mooie samenwerking met elkaar opgebouwd, die echt heeft geleid, juist omdat we het samen doen, tot een veel betere positie bij het Rijk, bij de provincie, tot betere toegang tot subsidieaanvragen en dergelijke. Het is een samenwerking die we ambtelijk in ieder geval ook wel heel erg koesteren. Hier nog eventjes een plaatje over de visies per stationsgebied. Maar ik denk dat het een mooi moment is om het woord over te laten aan...

De voorzitter (Zwijndrecht): Mark, denk ik. Mark van Oosterhout, programmamanager uit Dordrecht. Ga je gang.

De heer Van Oosterhout: Dank je wel, voorzitter. Ik neem aan dat er zo een presentatie ook volgt, want we gaan toch vooral ook een beetje plaatjes kijken. Ik ben programmamanager Bouwende Stad en ik ben projectdirecteur van een aantal gebiedsontwikkelingen, waar we zo langs gaan lopen. En er is me tot 3 keer toe op het hart gedrukt om het kort te houden vanavond. Dat ga ik wel proberen, maar met een presentatie gaat dat wel makkelijker. Fantastisch. Waar komen we vandaan? Waar komt die ambitie om 11.000 woningen te bouwen vandaan? Wat Hans net ook als schetste waar Dordt vandaan kwam, is dat we last hadden van krimp, lage woningbouwproductie in de jaren rond 2015, 2016, '17 ongeveer, vrij veel goedkope woningvoorraad en vooral we hadden bijna geen planvoorraad.

En u weet allemaal, op het moment dat je wil gaan bouwen, moet je plannen hebben om te zorgen dat die plannen ook gebouwd gaan worden. En wat ik al zei, in de hele lage woningbouwproductie met een dieptepunt in 2014, waarin er maar liefst 40 woningen zijn opgeleverd in Dordt. We hebben toen gezegd, daar is een kwaliteitsimpuls voor nodig. Er is ook heel erg gekeken, de sociaaleconomische schaa sprong, welk woningtype hoort daarbij en op welke manier kunnen we dat gaan doen? Er is toen in de Woonvisie, die toen door de raad is vastgesteld, deze verdeling van woningen opgezet. 10 procent sociaal, 10 procent middenduur en zo naar de duurdere categorieën steeds meer. Vooral ook om dat totale woningareaal in Dordt in evenwicht te kunnen halen. Nou dacht ik dat ik op het knopje had gedrukt, maar dat is nog niet blijkbaar. 4 jaar na de start in 2018, toen voor het eerst die ambitie is uitgesproken om dat aan woningbouwproductie te gaan doen. We zagen een verdubbeling van de jaarlijkse woningbouwproductie. Verdubbeling van het aantal woningen in aanbouw. We zagen

vooral het aantal bouwvergunningen enorm stijgen. En daar waren we natuurlijk ongelooflijk blij mee, want dat is echt een voorbode van wat er gebouwd gaat worden natuurlijk. De krimp was gekeerd. En we zagen ook dat woningen wat groter werden. De verdubbelingen van het aantal woningen in aanbouw ziet u hiervoor. Ook de stijging daarvan. En iedereen snapt natuurlijk dat het groene lijntje het rode lijntje volgt. Dat trekt steeds verder door. De bouwvergunningen, zoals ik al zei, meer dan verdrievoudigd. Dat probeer ik hier met een pointer, maar dat ziet u natuurlijk niet op ieder scherm. Maar u ziet daar natuurlijk waar we net een heel erg licht kleurtje in Dordt hadden, toen het ging over de huisvesting van hbo'ers, zien we op dit moment een heel donker kleurtje op het moment van het aantal afgegeven bouwvergunningen. Daarmee zagen we ook dat we in Nederland wel een sprongetje hadden gemaakt. En daar zijn we erg blij mee. Woningen bouwen is natuurlijk geen doel op zich, maar je wil dat vooral om je stad te versterken, je voorzieningenniveau overeind te kunnen houden. En daarvoor is die groei van het inwoneraantal wel een belangrijke. In 2018 zaten op rond de 118.000 inwoners. Per 1 maart, uit mijn hoofd gezegd, op 122.275. Er is natuurlijk een behoorlijk aantal mensen uit Oekraïne bijgekomen in die tussentijd, maar we zien ook dat van de totale woningbouwproductie intussen staan we op ongeveer 3.600 woningen, waar ook nog een aantal woningen af moeten eigenlijk, omdat ze gesloopt zijn. Die bouw zijn er 3.600 geweest. Zien we wel een stevige stijging van het aantal inwoners, zoals ik al zei. Op het moment dat je verder wil bouwen, zien we ook dat er een aantal onzekerheden zijn, omdat, ik hoef het u allemaal niet uit te leggen, de bouwproductie is behoorlijk gestagneerd, dat had deels te maken met de energieprijzen, zodat we met materialen in de knel kwamen. Maar vooral ook de stijging van de hypotheekrente was een behoorlijke onzekerheid, aan de ene kant voor mensen die een woning moeten kopen, maar aan de andere kant natuurlijk ook voor heel veel investeerders die met hypotheekrentes en gewoon rentes bij de bank te maken hebben. En als aan die kant je investeringsvolume daalt en aan de andere kant het kostenniveau door de gestegen bouwrijzen stijgt, dan is het vrij makkelijk uit te tekenen wat er gebeurt. En dat hebben we ook met zijn allen gezien. En ik ben eigenlijk wel heel erg blij om nu te kunnen merken dat juist die hypotheekrentes weer wat aan het stabiliseren zijn, maar dat je ook aan de kant van de bouw merkt dat er wat meer stappen worden gezet. Je merkt dat de bouwproductie hier en daar wat opdroogt. Dat leidt er ook weer toe dat bouwers wat gretiger zijn om toch te gaan bouwen.

Die 11.000 woningen realiseren vanaf 2018, daarvan hebben we gemerkt, we hebben toch een beetje een achterstand in Dordt opgelopen. De eerste 4.000 woningen zijn ongeveer voor de eigen behoefte. En juist nu bij de wat grotere gebiedsontwikkelingen zien we ook heel erg vaak dat een groot deel van de afname van woningen ook echt voor Dordtenaren is. Deze coalitie heeft afgesproken, opgenomen in het Politiek Akkoord, dat we 30 procent sociale huur daarvan realiseren in de periode '22 tot '26. En daarvan zijn wij natuurlijk ongelooflijk afhankelijk van de woningbouwcorporaties. Met name Trivire en Woonbron in Dordrecht, waar we nu ook veel mee spreken om te zorgen dat dat gaat lukken. En we zien daar ook wel echt dat daar een been wordt bijgetrokken. Zijn we natuurlijk ongelooflijk blij mee. En we willen nog planvoorraad toevoegen, conform de Woonvisie. En dat betekent dat er 1.500 koopwoningen onder de 355.000 euro moet worden geprogrammeerd. Waar doen we dat dan? Dit is globaal een kaartje van onze wat grotere planvoorraad. Je herkent natuurlijk gelijk bijvoorbeeld het Maasterras, onderdeel van de Spoorzone, waar we het hier ook over hebben met elkaar. En in de

legenda ziet u net even een beetje de fases waarin die plannen zitten. En welke zijn dat dan? Daar kom ik zo op. De rol van de gemeente hoef ik u niet uit te leggen, maar wij zijn vooral van de plan en de besluitvorming, waarbij gemeenteraad en het college natuurlijk eigen rollen hebben. Maar we bouwen zelf geen woningen. We hebben die markt, de ontwikkelaars, de afnemers, niet alleen particulieren, maar zeker ook investeerders en woningbouwcorporaties ongelooflijk hard nodig om te zorgen dat dit allemaal gaat lukken. Eigenlijk zijn we allemaal een soort onmisbare schakel in dat geheel. Die doorlooptijd in de besluitvorming hebben we gelukkig wat terug kunnen brengen. Eerder hadden we in Dordt er last van dat het 6, 7, 8 jaar duurde voordat er plannen konden. Op steeds meer plekken hebben we dat weten bekorten. En steeds vaker lukt het om dat binnen de 3 jaar te doen. Bouwvergunningenprocedure is verkocht, omdat we de mensen die die bouwvergunning moeten gaan verlenen van de OZ vaak al veel eerder aan tafel halen, zodat zij de vragen die ze normaal achteraf gaan stellen, op het moment dat de procedure begint te lopen, dat ze de antwoorden daarvan al hebben gehad tijdens het proces. En de bouwtijd varieert. De hele snelle versies gaan in 5 maanden. De hele complexe projecten vaak in 24 maanden. Maar ook daar zien we wel verbetering. Dat leidt tot een monitor die wij zelf bijhouden, op basis waarvan we voorspellingen doen voor die woningbouw. En daarbij zien we dat we in principe in '26 de eerste 6.000 woningen gebouwd zouden moeten kunnen hebben. Maar de enorme disclaimer is daar natuurlijk bij, zoals ik hem daarstraks ook al vertelde, dat hangt natuurlijk helemaal af van wat de bouwkosten doen, hoe snel dat er verkocht wordt, hoe snel dat woningbouwcorporaties en andere investeerders af kunnen nemen. Ze zijn heel erg afhankelijk van andere partijen. Maar tegelijkertijd zien we ook dat het, op basis van wat we in het verleden hebben gezien, vaker lukt. De realisatie van het gewenste programma. Ik had verwacht dat we al veel sneller bij de plaatjes van de andere gebiedsontwikkelingen zouden zijn. Dit is in ieder geval de stand van zaken in 2022. Hier kunt u zien wat wij op dit moment geprognosticeerd hebben van de verschillende segmenten, wat er al gepland is en wat er nog moet komen. De vrije ruimte is koop tot 355 K. Die is natuurlijk nog vrij weinig gepland. Daar komt ook die ambitie uit het Politiek Akkoord vandaan om te zorgen dat die meer gepland worden. Een aantal gebiedsontwikkelingen waar we aan werken. Een hele in het oog springende voor ons is die aan de Spuiboulevard.

In 2017 is daar met een aantal SpuiSafari's door Stichting de Stad mee gestart om op te halen wat de wensen waren van verschillende mensen die daar in het gebied wonen, hun bedrijven hebben, maar ook andere stakeholders in de stad. En daar is de gebiedsvisie Spuiboulevard uitgekomen. De essentie is dat naast een aantal ontwikkelingen die daar lopen, een aantal ook al intussen gerealiseerd zijn of gerealiseerd worden, we het nieuwe Dordthuis gaan bouwen. Dat speelt natuurlijk de ruimte vrij rond Crown Point en het huidige Stads kantoor, waar we 500 woningen toe gaan voegen en een nieuwe Spuihaven garage gaan maken. Dat Dordthuis is op dit moment in aanbouw. We gaan ervan uit dat het eind 2025 opgeleverd wordt. En dat geeft ons de ruimte om op de plek van het huidige Stads kantoor nieuwe woningen te maken. U weet allemaal met dat soort artist impressions, het wordt nooit zoals op de eerste plaatjes. Dit is een idee van wat het gaat worden. Maar het geeft wel aan dat je met het spelen met hoogte en het spelen met de rooilijnen zorgt dat je een heel levendig binnenstadklimaat krijgt op die plek. En daarmee wordt de vergroende Spuiboulevard... Het is de bedoeling dat dat er ongeveer zo uitkomt te zien, met een nadrukkelijke knip voor het autoverkeer, zodat bussen, fietsers,

voetgangers nadrukkelijk het primaat krijgen en veel meer van het water kan genieten bij de Spuiboulevard. Dat dat eigenlijk een heel ander gebied wordt dan het versteende gebied wat het nu is. Daarmee doen we natuurlijk voor klimaatadaptatie ook heel veel goeds. Een andere plek waar we aan de gang zijn geweest en wat nu opgeleverd is, is aan het Leerpark, de Professor Langeveldlaan. Dat is een plek geweest waar we heel erg gezocht hebben, welke ontwikkeling kunnen we daar waarmaken? Omdat het een beetje een moeilijke hoek was om te ontwikkelen. Heijmans was op dat moment de ontwikkelaar daar en woningbouw kwam niet uit. Zelfs ook de bedrijfsfunctie die er was, die kwam niet uit. En uiteindelijk zijn we naar een oplossing gaan zoeken in combinatie met Heijmans en Jan Snel. En daar is een wooncomplex uitgekomen met nu 333 woningen voor starters en studenten. Dat is net opgeleverd en functioneert op dit moment. Een andere belangrijke voor ons is het Gezondheidspark. Dit zijn eigenlijk allemaal verouderde plaatjes. Ballast Nedam zat hierop als ontwikkelaar. Voor de eerste fase hebben we daar intussen afscheid van genomen en we hopen daar, na een uitspraak van de rechter, duidelijkheid te hebben op welke manier dat we hier verder kunnen. Maar het is wel een gebiedsontwikkeling die ruimte geeft aan ruim 700 woningen, op het moment dat we de parkeergarage ook hebben opgeknapt en hebben uitgebreid. Woningbouwontwikkeling die op dit moment volop in beweging is, is Amstelvijk. Waarin we het klimaatadaptieve, het 40 procent groenblauwe in de wijk, als kernkwaliteit hebben gedefinieerd. Veel grondgebonden woningen. Af en toe appartementen. Het is het gebied tussen de Amstelvijk bedrijventerrein en de moskee, waar we ongeveer 800 woningen kunnen gaan maken en waar je ongelooflijk geniet eigenlijk van al het volwassen groen wat er staat. Er zijn weinig wijken die dat gelijk zo hebben. Daarnet iets naast ligt Wilgenwende. Is nu vrij ver opgeleverd. Zijn ruim 600 woningen. Een gebied wat verder afligt van de stad. Tegelijkertijd daardoor ook weer heel erg dicht tegen de Biesbosch aan ligt en op die manier veel kwaliteit kent voor de mensen die daar wonen. Ook weer een mix tussen grondgebonden en een aantal appartementen. Ik denk dat dit de verkeerde presentatie is. Maar de tien minuten zijn ook om.

De voorzitter (Zwijndrecht): Mark, vragen mogen zo meteen. Eerst komt nog even Bas Pijl. Die vertelt even vanuit het Zwijndrechtse deel het. En daarna heeft u nog de mogelijkheid om wat vragen te stellen over de presentaties an sich. Bas.

De heer Pijl: Mag bij mij ook de presentatie aan. Voor u staat een gezegend man. Ik heb namelijk de mooiste baan van Nederland. Ik werk als stedenbouwkundige bij Zwijndrecht, maar daarnaast werk ik ook in het CID Den Haag. Ik kan in Den Haag afkijken hoe het moet en dat kan ik hier in de praktijk brengen. Mooier dan dat wordt het niet, denk ik. Ik wil jullie gaan vertellen over de projecten die wij doen rondom ons station. En we hebben een tijd geleden, twee jaar geleden, met Mecanoo gestudeerd. Eigenlijk Zwijndrecht speelt in op de toekomst, zoals die hier staat, van rondkijken, hoe moet Zwijndrecht zich doorontwikkelen? We gaan hiermee aan de slag in de nieuwe ontwikkelvisie die we gaan maken. Deze gaat nog zeker terugkomen. Hoe kom ik bij de volgende, Chris? Dat is deze. Excuus. Hij schiet terug. Check. Dat is bijzonder. Hij deed het wel. Maar ik druk echt op de volgende. Niet meer aanzitten. Stationskwartier Zwijndrecht valt eigenlijk in meerdere deelgebieden uiteen. Dit zijn eigenlijk alle deelgebieden. Passage, Planeet, het Walburg, Afslag en Koninginneweg, De Wijck, Twister en Brandweerlocatie, Maasterras West en Oost, Indische Buurt en de DGL, waar

wij aan het werk zijn binnen de stationsomgeving Zwijndrecht. Als het goed is, hoop ik dat... Gaat hij weer terug. Onzin. Onzin. Moet ik die doen? Check. Ik weet nu hoe het werkt. Dit gaat niet meer gebeuren. Hier ziet u heel onze stationsomgeving, met alle projecten daarin vermeld. In onze planmonitor staan 4.000 woningen, waarvan 2.600 gepland zijn in de stationsomgeving. 400 woningen zullen in de Noordoevers gebouwd gaan worden. En daar gaan we het vanavond niet over hebben. Alle projecten die hier staan, die ik net liet zien in de inleiding, gaan hier vanavond behandeld worden. En gaan we jullie de status van laten zien. Het is altijd leuk om te beginnen met je eigen project. Ik ben een projectleider van de Passage. En eigenlijk wordt daar, naar mij weten, wat ik heb horen vertellen, al meer dan 20 jaar gewerkt om te komen tot iets met de ontwikkelaar. En ik ben er best trots op dat dat mij gelukt is, omdat we recentelijk een samenwerkingsovereenkomst hebben getekend met de ontwikkelaar Van Wingerden en dat we hier woningen gaan bouwen rondom de Passage. Zodat de Passage weer onderdeel kan worden van de Groeneweg. En daarmee eigenlijk Pieter Verhagen, misschien bij sommigen bekend, weer in ere hersteld kan worden, de Groeneweg, waar u nu thans aan zit. Dat is wel echt heel tof om dat te mogen doen. 62 woningen, wat ik net zei, in de middeldure huur. Planetenbuurt, daar hebben we een samenwerking met Trivire, de woningbouwcorporatie en KAW architecten. En de Planetenbuurt valt uit in 2 verschillende gebiedsontwikkelingen. Het onderste deel zal gerenoveerd worden. Daar ziet u zo meteen wat afbeeldingen van. Het bovenste deel zal bestaan uit sloop nieuwbouw. En hier zullen 300 woningen terug gaan komen, waarvan 150 gerenoveerd en 150 nieuwbouw. U kunt hier zien hoe die portiekflats getransformeerd gaan worden. Het is wel heel tof om met een gezamenlijk team hieraan te mogen werken, waarbij we voor het hele Stationskwartier, is wel goed om dat te benoemen, echt een beeldkwaliteitsplan hebben opgesteld. En dat hebben we met Henk Hatzema gedaan en met Atelier Dutch. Daar hebben we echt een behoorlijke tijd aan gewerkt. En daar hebben we echt wel beschreven hoe ook de architectuur, de vergroening, de verduurzaming, echt alles moet gaan landen in onze gebieden.

Met Henk Hatzema vorm ik samen ook het Q-team, en met een aantal andere collega's. En daarmee zitten we ook echt met de ontwikkelaars en met de woningbouwcorporatie waar we mee werken om tafel om te zorgen dat hetgeen wat we hebben vastgesteld met elkaar dat dat ook echt daadwerkelijk gerealiseerd gaat worden. Als het goed is, gaat hij door. Walburg, is goed om hierbij te zeggen dat dit echt een ambtelijke verkenning is. Dit is in de raad weleens een keer getoond, een aantal jaar geleden. We zijn hier niet meer mee verder gegaan, maar we hebben wel gekeken als verkenning, wat zou hier mogelijk kunnen zijn? En wat opvallend is in Walburg, is dat het behalve, een zevenkoppig monster noem ik het altijd, een naar binnen toegekeerd winkelcentrum, dat we dat eigenlijk willen gaan openbreken in de toekomst, mocht dat ooit zover kunnen komen, waarbij we het STOMP-principe willen toepassen, waar we wegen willen gaan laten vervallen voor groen. Zodat onder andere het park, wat eigenlijk nu ingesloten ligt tussen twee mobiliteitsaders, onderdeel kan worden van het winkelcentrum. Nogmaals, dit is die ambtelijke verkenning. Dit is echt wel nog niet een verdere status, maar we hebben er wel op gestudeerd om te kijken ook, wat is het laadvermogen? En dat kunt u in deze afbeelding zien. Om te kijken, wat is het laadvermogen en hoe kunnen we daar een toekomst voor geven? Verder op de agenda gaat hieraan gewerkt worden. Hier zouden minimaal rond de 700 woningen kunnen komen. Ook voor mij geldt dat de presentatie iets ouder is. Echt voor het station, echt pal tegenover het station komt een

nieuw gebouw van Woonkracht10 te staan, dat kantoorgebouw. En wat we daarin hebben gedaan, in de huidige situatie kunt zien dat er echt 1 grote wandvorming is. Die gaan we doorbreken, zodat we de oude structuren weer eigenlijk kunnen terugbrengen, waarbij er ook een normale, goede loop kan ontstaan naar het centraal station Zwijndrecht. En waar we eigenlijk van plan zijn om ook het STOMP-principe toe te kunnen gaan passen, zodat we het voorplein ook veel meer kunnen gaan vergroenen. En daarmee ook het verkeer wat kunnen gaan terugdringen, in de vorm van het autoverkeer dan. Hier gaan we starten in 2025. Hier zullen 207 woningen gaan komen. Dat is inclusief het gedeelte van de Koninginneweg, die niet getoond wordt. Daar zal sloop nieuwbouw gaan plaatsvinden. De Wijck. Hier is recentelijk ook de Omgevingsvisie voor goedgekeurd. Hier zal eerdaags gebouwd gaan worden. En het heugelijke voor ons is dat er 150 inschrijvers waren voor 55 woningen. Dat ziet er gewoon heel goed uit. En hier maken we eigenlijk aan het Stationsplein het plein af, door middel van een appartementencomplex neer te zetten, met daarachter grondgebonden woningen die aansluiten op de wijk Noord zelf. Het appartementencomplex maakt weer onderdeel uit van het plein, waardoor het plein ook echt daadwerkelijk omkaderd gaat worden door woningen. 55 woningen. En eigenlijk gaan we hier volgend jaar mee starten. Dat is best snel, denk ik. We hebben eigenlijk alle projecten best wel in de steigers staan om te gaan aanvangen. Twister en Brandweerlocatie. Dat doen we met ABB. Dit is echt nog een studie. Hier zijn we echt nog met elkaar aan het verkennen van, wat is het laadvermogen? Het is goed om te laten zien. Binnen ons bestemmingsplan zouden er 202 woningen kunnen worden gerealiseerd op zowel de Brandweerlocatie als op het Twister en Trivire pand en de hoek van de gemeente zelf. We zijn met ABB in studie om te kijken hoe we dat kunnen gaan inpassen op termijn. Maasterras West, ook recentelijk getekend. Hier gaan we volgend jaar ook starten.

193 woningen, waarbij we 2 appartementencomplexen eigenlijk als een soort brugwachter, zo hebben wij hem genoemd, de poortwachter, ook naar de stadsbrug toe, om daarmee wel echt Zwijndrecht onderdeel te laten worden in dat weefsel. En aan de kant wat er aan Dordrecht staat te gebeuren. Die verstedelijking en die verdichting krijgen we hier ook te zien. Deze verkaveling is gemaakt met VORM-Blauwhoed. 193 woningen, waarbij we met de architect echt gedacht hebben van die industriële tuinstad, om die terug te laten brengen. Het Maasterras Oost, aan de oostzijde. We gaan bijna naar de waterkant toe. Daar zitten we ook echt nog in een ambtelijke verkenning, een stedenbouwkundige verkenning. We hebben hier nog geen partner voor geselecteerd. We weten ook niet wat we gaan bouwen. Wat we wel hebben gezien, dat we een laadvermogen van 300 tot 350 woningen hier kwijt kunnen. En de intentie die wij daar hebben is om principe à la little C, echt in de hoge dichtheid, te gaan bouwen. Niet al te hoog, maar wel echt de hoge dichtheid. Of dan wel wat in Rotterdam nu gebeurt met het Deense bureau Effekt, die Feyenoord City heeft overgenomen. Bovenste plaatje is van Effekt. Om echt in die 5 lagen, waar Kevin Noels het straks over gehad, 5 tot 7 lagen daar in hoge dichtheid, maar toch ook wel een hele prettige groene wereld te gaan creëren. Hier wordt nog verder volop op gestudeerd. De Bostuinen. Wederom is deze recentelijk ook getekend met de ontwikkelaar Van Wijnen. Echo Landscape zit hierop. Onder andere Venster Architecten. Deze is recentelijk ook in het Q-team behandeld. En zijn we akkoord gegaan met de architectuurbeelden. Dit zijn iets oudere beelden die hierin staan. Maar we zijn akkoord gegaan met de architectuur. Daar staat eigenlijk niets meer in de weg om de 193 woningen hier ook te gaan bouwen, waarbij in het park, het

A16 park wat wij noemen, dat is echt aan de zuidzijde van de A16, vooral grondgebonden woningen... Die onderdeel gaan zijn van de wijk die erachter liggen. En juist aan die grote, ik noem het altijd de aorta van Zwijndrecht, de Koninginneweg, de Laan van Walburg, Burgemeester Doumaweg, daar gaan we, net als wat ik bij De Wijck liet zien daarnet, een verstedelijking, verdichting in toepassen. En dat zit eigenlijk in de hoek linksonder. Daar zal hij iets steviger worden weer om die centrale as te gaan begeleiden. En de architectuur gaat er echt zo uitzien. De grondgebonden woningen aan het park. Echt wel die industriële architectuur, waarbij we onderscheidend in ieder deelgebied die industriële architectuur als beeldmerk hebben genomen, maar toch ook wel willen verschillen per deelgebied. Niet alle deelgebieden zullen daarmee hetzelfde zijn, om te voorkomen dat je een eenheidsworst gaat realiseren. Volgens mij last but not least, en dat is misschien de belangrijkste ook wel als het gaat over verbinding tussen beide gemeentes, dat is dat we 2 jaar geleden met Dordrecht, SWECO, Rijkswaterstaat en ook met Mecanoo overigens hebben gestudeerd van, hoe nu om te gaan met die dedicated goederenlijnen, omdat we behoorlijk verdichten, maar toch ook, als het gaat over groepsrisico en externe veiligheid, best nog wel iets te doen hebben met elkaar. En die ligt overigens ook aan de Dordtse zijde. Maar ik heb natuurlijk de Zwijndrechtse zijde laten zien, omdat ik namens Zwijndrecht het verhaal aan het vertellen ben. Hebben we laten zien hoe die ontwikkeling, en dat is best wel een hele fraaie, want je zou van het Dordwijkzone Dordrecht naar Weizigtpark bijna een soort groene long kunnen gaan maken die door Zwijndrecht zou kunnen gaan, waar bij de brug ooit een keer onderdeel zou kunnen zijn.

En verder krijg je dan eigenlijk een hele groene structuur, die helemaal door zou kunnen gaan naar het buitengebied Zwijndrecht en verder helemaal naar Poortugaal, Hoogvliet, Spijkenisse, zodat je echt langs de rivier, maar ook langs de snelweg, deels onder de grond, zoals we hem bedacht hebben, fijn kunt wonen, recreëren, fietsen, wandelen, verblijven, maar vooral fijn wonen. Wat ik denk wat heel erg belangrijk is voor toekomstige generaties. Daar wil ik het bij laten, want dit is de laatste.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank je wel, Bas. Uiteraard ook aan de andere presentatoren. U heeft lang mogen luisteren naar de presentaties. Dat is altijd een flinke opgave. U heeft de presentatie zelf natuurlijk ook in uw eigen raadsinformatiesysteem staan. Zijn er prangende vragen, want die ruimte is er natuurlijk nog wel? Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Dank u wel, voorzitter. Ik heb een vraag over de eerste presentatie. Daar ging het heel veel over, als je zoveel wil bouwen, het STOMP-principe en de ov bereikbaarheid. En toen werd er heel veel gezegd over het spoor. Maar ik mis de bus daarin. En zoals we allemaal weten, verschaalt het busvervoer in onze regio alleen maar. Ik neem aan dat dat toch ook wel meegenomen wordt.

De voorzitter (Zwijndrecht): Ik vraag even aan Hans of... Of ik kijk even. Want je had het over de eerste presentatie.

De heer Goossensen: Ja, absoluut. En dat is natuurlijk een punt van zorg. Want we zijn natuurlijk na de coronacrisis in afwachting geweest van, gaat de reizigersaantallen voor de NS herstellen? Dat gaat redelijk. Hoewel toch een flink aantal mensen die een autootje hebben gekocht de komende tijd lekker in de auto blijven zitten, ondanks de

files. Voor het herstel van, noem het maar even, de reizigersmarkt in het busvervoer, is het natuurlijk vreselijk spannend. En het is een essentieel onderdeel natuurlijk van trappen en ov. Fietspaden zijn ook ontzettend belangrijk. We moeten ook benutten dat steeds we meer gaan fietsen, ook met die elektrische fietsen. Dat hoort ook echt bij het concept.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank. Nick, is je vraag voldoende beantwoord? Dank. Mijnheer Gündogdu. Ik kan ook zeggen Aydin, maar ik denk...

De heer Gündogdu: Aydin, gemakshalve. Voorzitter, dank u wel. Ik weet niet of ik een vraag mag stellen aan de collega's van de gemeente Zwijndrecht. Maar ik ga het toch wel even doen. Ik kan me herinneren dat wij menig jaar geleden met elkaar ook in discussie zijn geraakt over de Spoorzone ontwikkeling, zowel in Zwijndrechtse zijde als Dordtse zijde. En ook vanuit de landelijke overheid werd aangegeven, als jullie willen ontwikkelen langs de spoorlijn, dan is toch wel het vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor een belangrijke randvoorwaarde. Daar moet namelijk een oplossing voor gevonden worden, omdat je immers niet dicht bij het spoor grootschalig zou kunnen ontwikkelen. Ik ben benieuwd in hoeverre de Zwijndrechtse gemeenteraad daarover is geïnformeerd, dan wel misschien een ander standpunt in heeft genomen, gezien deze plannen. Ik leg hem maar hier even op tafel.

De voorzitter (Zwijndrecht): Prima. De verduidelijkende vragen, ik bedoel, Aydin, ik herken het. We gaan soms in gesprek. Dit is een mooie aanzet. Ik kijk nog heel eventjes, voordat ze hierop ingaan, naar andere raadsleden of er nog een vraag was over presentaties. Want dan ronden we dat onderdeel af, zodat we in gesprek verder kunnen gaan. Jawel, Vincent. De heer Laban.

De heer Laban: Dank u wel, voorzitter. Het is ook een vraag over de eerste presentatie, de Oude Lijn. Er werd heel nadrukkelijk gesteld, geen woningen, geen rails. Nou zijn we, zoals we hier zitten, vanavond alleen verantwoordelijk voor Dordrecht en voor Zwijndrecht. Maar ik denk dat het daar niet bij stopt. Den Haag, Rotterdam, Delft, alles wat genoemd werd, moeten natuurlijk ook woningen bouwen. En als die woningen daar niet gebouwd worden, heeft dat ook gevolgen denk ik voor de lijn hier. Is daar iets meer over te zeggen, hoe de plannen daar zijn en wat daar gebeurt?

De voorzitter (Zwijndrecht): Ik heb daarom na de presentatie van de heer Goossensen gezegd, 11 april kunt u in het Leerpark terecht, want dit is een issue waar ook de provincie mee te maken heeft. En in de voorbereiding voor deze ontmoeting was dat wel belangrijk. Hans, kom er rustig bij. Maar dat is ook het moment dat u in het Dordtse meteen kan aansluiten. Hans.

De heer Goossensen: We hebben in 2017 met elkaar die plannen of die ambities neergezet. En we zijn nog steeds vandaag de dag een alliantie, die ook heel transparant is over hoe het zit met plannen. Dan hebben we het niet over de harde en zachte plancapaciteit, maar echt, wanneer ga je nu die huizen bouwen? We hebben nu al van die 170.000 ruim 30.000 gebouwd. En de planning voor de komende jaren, we hebben weer... Volgende maand komt onze Verstedelijkingsalliantie monitor uit. Dat gaat eigenlijk best wel goed. Is eigenlijk wel raar, want je ziet tegelijkertijd in de krant dat die woningbouw in Zuid-Holland niet echt opschiet. Dat we bij wijze van spreken maar 60

procent doen van de ambities. Toch maken we best wel tempo en houden we ook, want daar zat natuurlijk uw vraag aan vast, die scherpte op van, we bouwen op tijd en moet dat ov ook op tijd komen.

De voorzitter (Zwijndrecht): Ik zie plotseling een heleboel vragen. Mijnheer Van der Meer, ga uw gang.

De heer Van der Meer: Dank u wel. Had ik het woord gekregen? Ja. Ik had een vraag over de laatste presentatie. Er werden allemaal mooie deelplannen voor woningbouw gepresenteerd. Als ik het goed zie, gebeurt dat voor een deel ook op plekken waar al woningen staan Is er iets te zeggen over hoeveel woningen er verdwijnen door de plannen die u heeft en hoeveel er terugkomen? Daar was ik even benieuwd naar.

De voorzitter (Zwijndrecht): De netto-opbrengst wilt u weten? Bas, kan je daar wat over zeggen? Kevin gaat antwoorden.

De heer Noels: Heel exact. Het is met name natuurlijk in Zwijndrecht. Het zijn geen uitleggebieden. Er moet bijna altijd eerst gesloopt worden voor er nieuw gebouwd kan worden. De netto toevoeging alleen in het Spoorzone gebied zal tussen de 900 en de 1.000 woning zitten.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank u wel. Ga ik even naar de heer Noldus. Dan mevrouw Jager. Dan zijn dit eventjes de vragen over de presentatie. En dan gaan we even in waar de heer Gündogdu al mee begon.

De heer Noldus: Voorzitter, dank u wel. Vraag naar aanleiding van de laatste presentatie die we gehad hebben. Of er iets te zeggen is over de gekozen dichtheid in het gebied Maasterras-Spoorzone, omdat we zien dat vooral langs het spoor een bepaalde dichtheid gekozen is, ook aan de Dordtse kant, die afhankelijk is van de A16, geluidsbelasting, de milieubelasting bij het spoor, gevaarlijke stoffen waar mijn collega Gündogdu het al over had. Is er een soortgelijke verdichting aan de Zwijndrechtse kant? En is dat daar op elkaar afgestemd als aan de Dordtse kant bijvoorbeeld? En zijn dan dezelfde randvoorwaarden aan die spoorontwikkeling meegegeven in onze gezamenlijke ambitie?

De voorzitter (Zwijndrecht): De verbrede reikwijdte. Wie van de heren zou eventueel daar wat over kunnen zeggen? Kevin.

De heer Noels: Die basisprincipes zijn ook wel hetzelfde. Ook omdat we allebei deelnemers zijn van de Verstedelijkingsalliantie. Maar zoals gezegd, we hebben ook ten tijde van het Spoorzone ambitiesdocument met elkaar onderzoeken gedaan naar, waar is nu de vraag en de markt naar als je naar de verschillende steden kijkt? En dat zie je dat je op sommige onderdelen in Zwijndrecht, en sorry een beetje jargon, maar daar is af en toe iets meer op het suburbane gemikt. Wel met hoge dichtheid en met een lagere parkeernorm en dat soort zaken, maar niet specifiek de hoogbouw op alle plekken in het Stationskwartier. En daarbij zie je in Dordt dat nog meer het hoogstedelijke is opgezocht. Ik denk dat ik het goed zeg zo, Hans? Ja. En dan misschien ook heel goed om op de vraag van de heer Gündogdu gelijk in te gaan, over dat EV-risico. In ieder geval voor het

Zwijndrechtse deel, ook de Veiligheidsregio heeft heel erg meegekeken in, wat is dat risico en hoe drukt dat nu op de verschillende plots die je wil ontwikkelen langs het spoor? Dat heeft ervoor gezorgd dat er heel letterlijk per plot een max van het aantal en type ontwikkeling gekozen is. En op sommige momenten heeft de raad dan, en het zal in Dordt niet anders zijn geweest, ook in de bestemmingsplannen expliciet een iets hoger risico moeten accepteren om de ontwikkeling, zoals we die graag willen met elkaar, mogelijk te maken.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank je wel, Kevin. Want we gaan zo meteen in op de vraag van Aydin, met de raden. En anders geef je antwoord voor de raad. En Ineke zit nog te wachten.

De voorzitter (Dordrecht): Ik dacht dat de heer Noldus nog een vervolgvraag had.

Mevrouw Jager: Heel braaf te wachten. Ik heb vijf presentaties gehoord. Ik heb heel veel gehoord over groen. Ik heb heel veel gehoord over STOMP. En bij mij blijft er maar één vraag hangen, waar laten we al het blik op wielen?

De voorzitter (Zwijndrecht): Mooie vraag. En ik zie mensen opstaan die u gaan vertellen hoe het ingeblikt wordt.

De heer Pijl: Ik kan hem alleen voor het Zwijndrechtse beantwoorden. Binnen Zwijndrecht hebben wij de oplossing gekozen om met parkeerkoffers te gaan werken. Een parkeerkoffer wil zeggen dat er centraal op één plek geparkeerd gaat worden voor een bepaald deelgebied. We hebben dat niet verspreid over de wijk, maar we hebben dat echt centraal gedaan binnen iedere plot. En het is helaas niet gelukt om al het parkeren onder de grond te krijgen, omdat echt in de tijden dat we bezig waren dat ook niet lukte met de ontwikkelaars. In sommige gevallen is dat wel gelukt. En in de gevallen waar het niet gelukt is, doen wij het in een parkeerkoffer centraal binnen in de wijk ingepakt in het groen. Dat mensen wel een klein stukje moeten lopen, nog steeds wel een mogelijkheid te hebben om indien er verhuisd moet worden of wat dan ook of calamiteiten, dat de brandweer of de ambulance voor de deur moet komen, die mogelijkheid zit zeker in de plannen. Maar het is niet de bedoeling om voor je deur nog te gaan parkeren. Daarmee hoop ik uw vraag beantwoord te hebben.

Mevrouw Jager: Ik heb nog veel meer te vragen daarover, nu ik dit hoor. Maar dat hou ik even op.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank je wel. Hans wil ook nog even wat daarover zeggen, Ineke.

De heer Goossensen: Vanuit de Dordtse sluit ik helemaal bij de laatste zin aan. Voor je deur parkeren is niet overal mogelijk. Wij werken heel hard ambtelijk aan een mobiliteitsplan voor Dordrecht, waarvan de beleidsmatige uitgangspunten, ook tweede kwartaal vorig jaar, al volop in bespreking zijn geweest en voor een deel zijn afgetikt. Heel belangrijk, kom ik even op uw punt, is dat voor de belangrijke gebiedsontwikkelingen, die Mark heeft laten zien, hebben we ook parkeerfaciliteiten nodig. Voor een deel in de formule, zoals die net ook vanuit Zwijndrecht werd toegelicht. En voor een deel met hubs. Denk even aan Maaspark garage, waar we verschillende

doelgroepen gaan bedienen. Dat is een hoeksteen van de verstedelijking die we in hebben gezet.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank je wel, Hans. We gaan door. De vraag was eigenlijk al door de heer Gündogdu gesteld, Op Ons Eiland, de fractie. Leen, neem jij dit deel even over?

De voorzitter (Dordrecht): Ja. Dank je wel. Aydin, jij was voldoende beantwoord of wil je nog iets van een raadslid uit Zwijndrecht horen? Misschien wil een raadslid uit Zwijndrecht spontaan erop reageren. Ik hoor het graag. En anders dan ga ik een ander de beurt geven.

De heer Van Gernerden: Ik zou daar wel op willen reageren, voorzitter. En dan spreek ik even namens mezelf. En ik weet niet of de rest daarop aan zal gaan haken. Maar op het moment dat we willen gaan verdichten natuurlijk rond dat stationsgebied, is het heel eenvoudig. We willen daar het spoor faciliteren, veel meer treinen laten rijden. Dat is natuurlijk vanuit die Oude Lijn gedachte. En dat betekent wat ons betreft ook direct dat daar qua vervoer met gevaarlijke stoffen veel minder kan en dat dat een andere route zal moeten vinden. Dat is volgens mij de enige manier om veilig, gezond en veel te kunnen bouwen daar.

De voorzitter (Dordrecht): Ik denk dat u tevreden gesteld bent, wat dat betreft. Ook in Zwijndrecht is er aandacht voor. Ik kijk rond. We hebben zelf nog vragen, maar misschien is er iemand die wat wil... Anders dan ga ik gewoon een voorzet geven. Ik zie daar mijnheer Portier van de SP Dordrecht.

De heer Portier: Dat is even als je in een andere zaal zit, dan...

De voorzitter: En jammer voor jou, maar het knopje zit rechts.

De heer Portier: Nu zit hij. Hij is aan. Ik vraag me af hoe er in Zwijndrecht aangekeken wordt inderdaad tegen het plan om de brug tussen onze steden wat vrij te gaan maken. Ik weet dat dat...

De voorzitter (Dordrecht): Dat is natuurlijk een ontzettend boeiende vraag. Maar volgens mij zouden we het daar nu niet over hebben, mede vanwege de zienswijze die de gemeente Zwijndrecht heeft ingediend. En het is een gouden regel dat zolang dat speelt dat je er niet over praat. Ik begrijp dat u zeer nieuwsgierig bent. Ik kan u ook niet verbieden om in de wandelgangen eens bij deze of gene te informeren, maar hier gaan we het er niet over hebben. Ik zag de heer Van Gernerden nog. Die wilde misschien iets zeggen, maar niet daarover, hoop ik.

De heer Van Gernerden: Misschien is dat dan een vraag die ik straks in de pauze ga stellen. Maar ik ben benieuwd hoeveel mensen er over de Rijksweg naar Zwijndrecht zijn gekomen?

De voorzitter (Dordrecht): Dat is een hele mooie vraag. Daar mag je niet fietsen. Ik denk niemand. De sfeer is in ieder geval goed. Dat is toch fijn om mee te maken. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Ik word hier toch enigszins door geïnspireerd. Ik wilde inderdaad een bruggetje slaan naar het wat algemenere thema van mobiliteit en bereikbaarheid en ruimtebeslag, waar we in deze zone mee te maken hebben. We willen meer huizen, we willen gezond leven, we willen het STOMP-principe. Dat betekent dat we ook iets met de auto zullen moeten doen. En ik ben heel benieuwd wat er zowel aan Dordtse als aan Zwijndrechtse kant voor ideeën zijn om dat vorm te geven. En om dat bruggetje nog maar even te slaan, zou het ook niet mooi zijn dat die groene zone tussen Dordt en Zwijndrecht ook zo groen mogelijk met elkaar verbonden wordt?

De voorzitter (Dordrecht): Wie uit Zwijndrecht gaat daarop reageren?

De voorzitter (Zwijndrecht): Ronald gaat meteen weg. Zou hij boos zijn?

De voorzitter (Dordrecht): Nee, Ronald wordt nooit boos. Niemand? Jammer, mijnheer Van der Meer, dan moet u gewoon in het Dordtse daar nog maar verder op gaan.

De heer Van der Meer: Moeten we het als Dordt alleen doen?

De voorzitter (Dordrecht): Zo lijkt het.

De voorzitter (Zwijndrecht): Wim.

De voorzitter (Dordrecht): Nee, ik zag eerst mijnheer De Vries en daarna kom ik bij mijnheer Van der Kruijff.

De heer De Vries: Dank u wel, voorzitter. Wat me eigenlijk bij alle presentaties een beetje verbaast, elke keer weer, is dat er niet bij de huidige realiteit wordt stilgestaan. Er wordt in het duurdere segment veel gebouwd. Er is veel vraag naar. Procentsgewijs is dat vrij hoog. Terwijl in de praktijk eigenlijk blijkt dat in het duurdere segment de verkoop gewoon een beetje stilvalt. Er wordt helemaal niet op ingespeeld of over nagedacht, heb ik het gevoel. Daar wil ik het even bij laten.

De voorzitter (Dordrecht): Dit is meer een vraag volgens mij voor iemand die de presentatie heeft gehouden. Maar ik zie wel iemand die erop wil reageren.

De voorzitter (Zwijndrecht): Kevin, wil jij nog reageren?

De voorzitter (Dordrecht): Dan moet jij voor de microfoon komen. En in ieder geval mijnheer De Vries, de oorsprong van dat percentage en het dure segment heeft u in de presentatie wel kunnen zien, waarom ook dat gedaan werd. Maar ze schijnen nu niet goed verkocht te worden. Kevin.

De heer Noels: In het Dordtse deel van de Spoorzone en in het Zwijndrechtse deel van de Spoorzone zijn ook WBI-subsidies toegekend. En onderdeel van die WBI-subsidie is dat je moet voldoen aan eisen van betaalbaarheid. Voor Zwijndrecht ken ik het exacte percentage. Daar wordt 87 procent gebouwd in het segment wat betaalbaar is. En daar kan je natuurlijk over twisten wat in deze tijd betaalbaar is. Maar dat er geen oog is voor starters en voor mensen met een huurwoning, daar is zeker oog voor in de plannen.

De voorzitter (Dordrecht): In ieder geval mijnheer De Vries, u heeft gehoord hoe het aan deze kant van de rivier eraan toe gaat. Wilt u daar ook nog op reageren? Wat een raar stelletje hier.

De heer Pijl: Aanvullend op wat Kevin net zei, het gaat over 1.090 woningen in het betaalbare voor Zwijndrecht. Daar is wel degelijk rekening mee gehouden. Niet benoemd, excuus.

De voorzitter (Dordrecht): Zwijndrecht gaat de goede kant op, althans in de ogen van de heer De Vries. Mijnheer Van der Kruijff.

De heer Van der Kruijff: Dank je wel. Voorzitter, het lukt. Ik ben nog net in beeld ook. Voorzitter, het valt wel op uit beide presentaties natuurlijk dat zowel in Dordrecht als Zwijndrecht we allemaal enorm gaan verdichten. Nu we iedereen, niet iedereen, maar heel veel mensen uit de auto op de fiets dan wel lopend of in de trein willen krijgen, dat dat allemaal consequenties heeft. En ik neem dan ook aan... En dat geeft weerstand. Verandering geeft altijd weerstand. Dat proef je ook in raden. In raden geeft het soms ook weerstand, veranderingen. En tegelijkertijd denk ik dat we open moeten staan voor gewoon deskundigen die ons toch helpen hoe je daar dan mee omgaat en hoe je dat aan kunt vliegen en wat misschien routes zijn waarlangs het kan gaan werken. En omdat het gemeenschappelijk speelt dit, met Maasterras en Dordrecht en Zwijndrecht, vroeg ik me af of A, op ambtelijk niveau dat ook gezamenlijk onderzocht wordt, hoe qua mobiliteit, qua aansluiting, qua verkeer we dat gezamenlijk goed op elkaar af kunnen stemmen? Maar ik denk dat het misschien ook wel nuttig is. En dat is ook de vraag aan de Zwijndrechtse raad. Dat we daar ook als raden een soort gezamenlijke opdrachten op uitzetten, om dat totale gebied, of we hoeven het niet uit te zetten, maar in ieder geval daarover geïnformeerd worden en mee kunnen praten van hoe dat dan uitpakt en we elkaar daarin kunnen helpen, zodat het samen sterker wordt in die verandering. En ik krijg bij de presentatie wel dat qua visies het heel erg op elkaar afgestemd is, maar of dat in de uitvoering ook tussen raden gebeurt en dat we het daar met elkaar over hebben... Vind ik vanavond een mooie aanzet toe overigens. Maar dat zou ik in het vervolg dan ook wel op die vraagstukken willen doen. Of daar ook animo voor is.

De voorzitter (Dordrecht): Heel goed. En daar zitten we ook voor hier. Wie uit Zwijndrecht? Mevrouw.

Mevrouw Prins: Ik wil daar best wel wat op zeggen. De wal keert het schip, om het zomaar te zeggen. Als het openbaar vervoer verschaald wordt, dan is het ook heel lastig om mensen uit de auto te krijgen. En ik woon zelf in Heerjansdam. Daar is helemaal geen openbaar vervoer. Er is een vrijwilligersbus. Ik heb zelf een auto. Maar ik ken ook bijvoorbeeld oudere mensen die geen auto hebben. Die zitten echt in de problemen. Dan kunnen ze met de buurtbus. Die rijdt alleen maar op de doordeweekse dagen tussen negen en vijf en verder niet. En in het weekend moet je dan bellen. Dat is allemaal heel ingewikkeld. Seniorenbus bijvoorbeeld vanuit Zwijndrecht rijdt niet in Heerjansdam. Dat zijn toch allemaal hele... En heb ik het alleen over Heerjansdam. Maar in Zwijndrecht heb je dat natuurlijk ook, verschraving van het openbaar vervoer. Dan krijg je mensen ook heel moeilijk uit de auto. En wij proberen natuurlijk met het Verkeers- en Vervoersplan wel de fietspaden te verbeteren en te zorgen dat die allemaal een betere positie krijgen voetgangers, fietsers, enzovoort. Maar als aan de andere kant dat openbaar geen geld

ingestopt wordt, dan blijft het een lastig probleem. Hoe graag iedereen het ook wil. Want daar ben ik van overtuigd dat iedereen minder auto's wil. Is voor iedereen beter.

De voorzitter (Dordrecht): Dank voor uw bijdrage. Het blijkt inderdaad dat met name de bus aan beide zijden van de rivier speelt. Mijnheer Kuhlmann zie ik en daarna mijnheer Bootsman.

De heer Kuhlmann: Dank u, voorzitter. Alexander Kuhlmann van de Dordtse VVD. Een beetje in reactie op wat ik zojuist hoorde. Ik denk veel Dordtse collega's zullen weten dat voor wat betreft vervoer wij altijd oog hebben ook voor het belang van de auto. Maar voor wat betreft het openbaar vervoer, is het denk ik, althans daar hoop ik wel, dat we met elkaar stappen kunnen zetten. De kans dat de trein vaker gaat rijden of dat de bussen er vaker zijn, daar helpt natuurlijk één ding enorm bij, als er meer mensen zijn die daar gebruik van maken. En vooral als er meer inwoners zijn. Ik denk dat we juist op het moment dat we stappen zetten met die ambitie, dat dat ook enorm helpt als je het belangrijk vindt dat de trein vaker komt. Dat kwam natuurlijk in de prestatie ook voorbij. Maar ik denk ook voor de bus.

De voorzitter (Dordrecht): Een reactie van de andere kant nog? Mevrouw Prins.

Mevrouw Prins: U zou ook alternatieven kunnen bedenken. Bijvoorbeeld deelauto's. Ik zie dat heel veel auto's staan bijna de hele week aan de kant. Als je twee auto's hebt, dan gebruik je die twee auto's niet elke dag de hele dag. En deelvervoer of misschien andere creatieve oplossingen, toch meer een oplossing kunnen bieden, dan dat openbaar vervoer, waar geen geld voor uitgetrokken wordt.

De voorzitter (Dordrecht): Volgens de wethouder verkeer in Dordrecht is het aantal deelauto's behoorlijk fors toegenomen. Dat gaat de goede kant op. Wie weet. Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Dank u wel, voorzitter. Ik wilde ook nog even ingaan op dat stukje openbaar vervoer. En deelvervoer is daarin ook essentieel. En denk dan ook niet alleen aan deelauto's, maar ook deelfietsen, deelscooters. Juist om die first and last mile vanaf het huis naar de ov-halte te overbruggen. Want dat is natuurlijk nu vaak het ding. De auto staat voor de deur, de ov-halte is misschien wat verder weg. En daarom zijn die first and last mile ook echt heel belangrijk om het ov aantrekkelijker te maken. Want als je het ov aantrekkelijker maakt, komen er meer mensen in, kan het vaker gaan rijden. Als we er toch niet extra geld op een andere manier tegenaan zouden willen gooien. Ik ben ook benieuwd hoe dat er in Zwijndrecht omgegaan wordt met deelmobiliteit op dat gebied.

De voorzitter (Dordrecht): Wie pakt de handschoen op? Mijnheer Van der Duijn Schouten.

De heer Van der Duijn Schouten: Is niet echt zozeer de handschoen oppakken, maar wel een beetje reflecterend op wat er al eerder is gezegd. En waar ik met name wat meer op aanhaak, is de allereerste vraag van Aydin en ook die van Wim, waarbij ze volgens mij vragen, op best wel, laten we zeggen, wezenlijke onderwerpen, hoe kunnen we hier als Zwijndrecht en Dordrecht ook samen in optrekken?

En ik hoorde in de laatste presentatie wel iets noemen, ambtelijk twee jaar geleden hebben we gekeken in de Veiligheidsregio naar met name het goederenvervoer en dat soort zaken. Maar daar hebben we eigenlijk ook niet zo, bij mijn weten, terugkoppeling op gekregen. Ik weet wel bijvoorbeeld van bepaalde problemen in Zwijndrecht, met Kijfhoek en grote risico's. En het is niet zo dat we als Zwijndrecht daarin gecompenseerd moeten worden, omdat we die grote risico's dragen. Maar het moet ook niet zo zijn dat onze inwoners extra moeten betalen om die risico's te bestrijden eigenlijk. Als we kijken naar die waterpunten, naar extra vervoersmogelijkheden om branden te blussen, dat soort zaken. We zien echt wel dat we daar als Zwijndrecht wat tekortkomen. En ik denk, dat stopt niet als we bij de brug verder kijken. Die risico's lopen daar ook. Ik denk dat dat wel onderwerpen zijn waar het heel gaaf zou zijn als we als raden misschien wat intensiever met elkaar kunnen optrekken. En ik weet ook niet zo heel goed hoe we daar concreet invulling aan moeten geven. Maar misschien dat we het daar ook later nog even over kunnen hebben. En misschien dat er nu al geweldige ideeën zijn. Maar ik zou het wel leuk vinden om in mogelijkerwijs een wat kleiner gezelschap toch daar te kijken hoe we als raden met elkaar kunnen optrekken. En daar waar het nodig is ook instanties scherp te houden. Want dit zijn hele wezenlijke onderwerpen. En ik denk dat daar de vraagstukken die al nu best wel in detail terugkomen ook in meegenomen kunnen worden. Dat even.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel. En dan niet de handschoen opgepakt, maar wel een uitgestoken hand, zou ik zeggen. En ik had bijna het idee dat mijnheer Van der Meer iets terug wilde doen. Ik zag u in ieder geval instemmend knikken.

De heer Van der Meer: Ik vind het heel aantrekkelijk om over het brede thema van vervoer en transport, en wat daaraan vastzit, gezamenlijk naar te kijken. Dat lijkt me een voortreffelijk idee.

De voorzitter (Dordrecht): Dat wordt vast genotuleerd. En daar kan misschien wat moois uit voortkomen. Nog iemand? Heel ander onderwerp misschien? Mag ook.

De voorzitter (Zwijndrecht): Wouter basketbal. Nee, mijnheer Kilsdonk.

De voorzitter (Dordrecht): Zegt u het maar, mijnheer Kilsdonk.

De heer Kilsdonk: Waar we het ook met de raden over zouden kunnen hebben, is het streekvervoer. Er zijn concessies die door de provincie uitgegeven worden. En wat we steeds meer zien, is dat de streekvervoermaatschappijen hun eigen plan trekken en gewijzigde dienstregelingen toepassen, waardoor er niet meer volgens de concessie gereden wordt. Wij als Zwijndrecht zijn natuurlijk maar een heel klein schakeltje ten opzichte van die grote provincie. En het zou misschien ook helpen als Dordt daar ook samen met ons optrekt. En dan heb ik het met name over het vervoer over water, de waterbus, maar ook het streekvervoer met de bus, Qbuzz. Dat werkt ook niet echt ideaal.

De voorzitter (Dordrecht): Ik weet in ieder geval dat er aan de Dordtse kant wel een paar raadsleden zijn bij wie dit hoog op de agenda staat. Misschien dat één daarvan nu wil reageren. Mijnheer Bootsman.

De heer Bootsman: Jazeker. Het is gewoon van het grootste belang dat het ov hoogwaardig is en dat het betrouwbaar is. Dat vooral. En gelukkig zien we wel dat het betrouwbaarder is dan een aantal jaar geleden, toen de Qbuzz net in onze concessie zat. Maar wij hebben één keer per jaar wel ook een gesprek met de provincie. En in het voorgaande gesprek met de provincie hebben wij ook aangegeven, het kan echt nog een stuk beter, zeker als je in principe wil dat het ov een hoogwaardig alternatief voor de auto is. En de waterbus ben ik ook samen met de heer Kuhlmann van de Dordtse VVD heel hard mee bezig geweest, omdat de nieuwe schepen ontoegankelijk bleken voor rolstoelgebruikers. Zeker, wij zijn hard bezig om het ov op de kaart te blijven en te houden. Maar het is natuurlijk, de provincie blijft concessie houden. Het is soms heel frustrerend dat je als raad wel iets wil of als fractie iets wil van, wij willen beter ov, we willen meer ov of wat dan ook, en dat je daar eigenlijk weinig over te zeggen hebt. Dat is soms wel een heel frustrerend iets. Bij mij tenminste.

De voorzitter (Dordrecht): Maar twee schakeltjes kunnen in ieder geval iets meer bereiken dan één schakeltje. Samenwerking op dit terrein lijkt me altijd wel heel erg nuttig.

De voorzitter (Zwijndrecht): Nico wil nog een keertje, Kilsdonk.

De voorzitter (Dordrecht): U wil nog wat terug zeggen, mijnheer Kilsdonk?

De heer Kilsdonk: Ik doel bijvoorbeeld ook met name op dat een concessie afgegeven is door de provincie om vier keer per uur te varen. En dan eenzijdig wordt dat in drie keer per uur, om de twintig minuten. En daar schijnt niemand wat van te vinden.

De voorzitter (Dordrecht): Daar vindt mijnheer Van der Meer wat van. En mevrouw De Heer, ik heb gezien. U bent zo meteen aan de beurt.

De heer Van der Meer: We hebben de provincie daarnaar gevraagd. En het antwoord is in feite, we kunnen niet zo goed anders, want als we dat afwijzen, dan hebben we geen aanbieder van ov meer. Maar dat betekent wel dat er op korte termijn problemen zijn en dat we op langere termijn echt structureel na moeten denken over hoe we dat openbaar vervoer beter vormgeven en frequent een kleinmazig kunnen realiseren, want anders dan komen we met ons STOMP-principe nergens. Nogmaals, prima om daar in detail verder over te praten.

De voorzitter (Dordrecht): En dat laatste is natuurlijk het ergste wat er is bij vervoer, als je nergens komt, want je wil ergens heen. Mevrouw De Heer.

Mevrouw De Heer: Een hele andere vraag, niet over openbaar vervoer. Maar ik vroeg me af hoe het in Zwijndrecht is met bewoners die naar een andere plek... In Dordrecht is dat nogal een best hot item.

We hebben hier op de publieke tribune bewoners zitten van de Weeskinderendijk, die best wel met een probleem zitten. Speelt dat in Zwijndrecht ook, dat er mensen weg moeten van hun bestaande woning?

De voorzitter (Dordrecht): Concreet, zijn er in Zwijndrecht ook woningen die moeten wijken voor nieuwbouw? En hoe gaat de raad van Zwijndrecht daarmee om? Zegt u het maar, mevrouw.

Mevrouw Prins: Daar hebben wij natuurlijk ook wel vragen over gesteld. En er is door het college geantwoord dat iedereen gewoon een plek krijgt die... Dat iedereen zijn best doet om een goede plek te vinden voor de mensen die moeten verhuizen.

De heer Van Gernerden: Voorzitter.

De voorzitter (Dordrecht): Mijnheer Van Gernerden.

De heer Van Gernerden: Dank u wel. Door de sloop hebben we juist heel veel te maken met ook dat soort vraagstukken. Een hele bekende op dit moment voor ons is de Saturnusstraat, de Sterrenbuurt waar we aan de gang zijn. En daar is inderdaad de afspraak met vier woningbouwcorporaties bijvoorbeeld, in dit geval. En krijgen mensen een jaar lang de tijd via een voortgangsregeling bijvoorbeeld te verhuizen. En dat kan zelfs binnen Zwijndrecht gewoon blijven, als dat gewenst is. Wat hier natuurlijk belangrijk bij is, is dat je in gesprek bent. Maar wij hebben nergens op dit moment het gevoel dat het een gedwongen verhuizing zou zijn. Uiteindelijk natuurlijk wel, want je moet je huis uit. Maar er zal wel vervangende ruimte gevonden gaan worden. Waarbij natuurlijk buiten kijf is dat het altijd een hele hoop emotie gaat oproepen, dit soort dingen. Dat is zoals het is. Daar hebben we wel mee te maken. Maar het is nog niet zo heftig geweest op dit moment dat we er echt problemen mee hebben ervaren. En wat we wel zien, is dat heel vaak juist dit soort plekken, deze wijken, dat er ook veel mensen wonen die eigenlijk een iets minder hardere binding met Zwijndrecht hebben, bijvoorbeeld nog maar kort hier wonen. En ook makkelijker bijvoorbeeld verhuizen in de omgeving. Niet per se in Zwijndrecht, maar bijvoorbeeld in de omgeving. In die zin, met alle emoties die erbij horen, tot nu toe lijkt het ons, de signalen die binnenkomen, gewoon beheersbaar.

De voorzitter (Dordrecht): Mijnheer Van der Duijn Schouten wil daar nog even... Mevrouw De Heer, u wil eerst reageren? Mag u eerst, want het was naar aanleiding van uw opmerking.

Mevrouw De Heer: Ja, even reageren. Dat klinkt heel positief. Dat ligt bij ons iets anders. En als ik het zo goed begrijp, gaat dat eigenlijk heel natuurlijk om naar andere woonruimte te zoeken. Nog wel.

De voorzitter (Dordrecht): Ik vind het inderdaad een kenmerkend verschil dat het hier in Zwijndrecht gaat om mensen die kort ergens wonen en niet zoveel binding hebben. En in Dordt is dat precies omgekeerd. Zijn mensen die er lang wonen en wel binding hebben. Mijnheer Van der Duijn Schouten.

De heer Van der Duijn Schouten: Ik denk dat het vooral zit in een beetje appels met peren vergelijken, omdat het voorbeeld wat genoemd wordt in Dordrecht gaat over ook een gedeelte koopwoning en wij hier praten over sociale huurwoning. Ik weet dat Trivire een dergelijke opgave hier in Zwijndrecht heeft en ook in Dordrecht. In Dordrecht heb je ook wijken waar er binnen afzienbare tijd heel veel mensen de woning uit moeten. En

daar zul je politiek gezien wellicht ook wat minder over horen. Alhoewel ik hoop dat die mensen, als ze vinden dat het niet goed geregeld is, zich wel laten horen. Maar de praktijk wijst denk ik wel uit dat woningbouwcorporaties dat netjes volgens de regels doen en dat het ruimhartige regelingen zijn. Wat niet betekent dat het minder moeilijk is om je woning te verlaten.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel voor deze aanvulling. Mevrouw Schipper zag ik. Mijnheer Bootsman, u bent al een paar keer geweest. Ik laat u even in de wachtkamer.

Mevrouw Schipper: Dank u wel. Als aanvulling ook daarop, helemaal eens. Het wordt denk ik heel secuur gedaan en heel goed en ruimhartig geregeld. Misschien de grootste uitdaging is nog wel mensen die hier langer wonen, maar die ook met elkaar langer wonen in een bepaalde flat of een bepaalde omgeving en die graag met elkaar, omdat ze met elkaar binding hebben en sociale cohesie hebben, ook met elkaar ergens anders weer een plekje willen vinden. Misschien zit daar voor Zwijndrecht nog wel een grote uitdaging. Maar we hebben inderdaad niet de problematiek met spandoeken die ik in de Dordtse media heb gezien vandaag inderdaad.

Mevrouw De Heer: Dat is duidelijk.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel voor deze aanvulling. Mijnheer Bootsman, dan mag u toch hoor.

De heer Bootsman: Ik had een korte, verduidelijkende vraag. Als ik het goed begrijp, speelt het in Zwijndrecht met huurwoningen, maar niet met koopwoningen?

De voorzitter (Dordrecht): Ja, dat werd mij net ook in het oor gefluisterd. En dat is natuurlijk een heel andere situatie. Ik zie daar mijnheer Spanjersberg.

De heer Spanjersberg: Dank u wel, voorzitter. Het is vanavond al een aantal keren ter sprake geweest, de hoeveelheid sociale huurwoningen c.q. koopwoningen. Wij zitten hier in Zwijndrecht op een percentage van 37 procent. En ik heb ergens in een plaatje gezien dat dat in Dordrecht ongeveer hetzelfde is. Er zijn natuurlijk in Drechtsteden ook een aantal plaatsen die daar niet aan voldoen. Ik kijk even naar onze buurgemeente. Ze zijn niet aanwezig. Ik mag het eigenlijk niet zeggen misschien. Maar Hendrik-Ido-Ambacht zit op 17 procent. Dat geeft natuurlijk een heel scheef beeld. Wij denken hier in Zwijndrecht ook dat we niet zozeer moeten inzetten op, bouw maar meer sociale huurwoningen. Ga het gewoon in je regio, totaal zeg ik dan, beter verdelen en ga het drukken vanuit de diverse colleges, maar ook misschien vanuit de raden naar andere gemeentes toe van, neem je verantwoordelijkheid.

De voorzitter (Dordrecht): Dat is een mooi gezichtspunt. En daar zie ik iemand die wil erop ingaan. Dat is mijnheer Van Hartingsveldt.

De heer Van Hartingsveldt: Een andere vraag als het gaat om verantwoordelijkheid nemen. De gemeenteraad van Dordrecht streeft ernaar om de binnenstad emissievrij te krijgen voor een bepaald jaartal. Ik meen 2026. Even de stappen is dat de pakketjesbezorger geweerd worden uit de binnenstad. Dat is natuurlijk een fantastisch streven. Zo'n dichte binnenstad hebben wij in Zwijndrecht niet dat we dat kunnen weren,

maar het zou wel een nobel streven zijn. Mooi initiatief. Alleen wat wij als gemeenteraad bijzonder vinden, is dat het depot van de pakketjesbezorgers, dat die in Zwijndrecht komt en dat jullie een emissievrije zone krijgen. En dat de pakketjesbezorgers in Zwijndrecht van Zwijndrecht naar Dordrecht rijden. En ik vraag me af wat de beweegreden is geweest om dat niet centraal in Dordrecht houden.

De voorzitter (Dordrecht): Ik denk dat dat een vraag zou zijn waar iemand uit het Dordtse college antwoord op zou moeten geven. Maar laat die er net niet zijn. Dat is wel jammer.

De heer Van Hartingsveldt: Ik mag aannemen dat jullie als gemeenteraad de regels vaststellen en dat jullie hierover na hebben gedacht.

De voorzitter (Dordrecht): Dan gaan we eens kijken wie uit het Dordtse erop durft te reageren. Mijnheer Van der Meer is niet bang. Wel even rustig in de zaal.

De heer Van der Meer: Bij mijn weten hebben wij als raad niet een locatie aangewezen waar pakketjes bezorgd moeten worden. En zeker geen locatie in Zwijndrecht. Maar het is natuurlijk wel zo dat er een probleem ontstaat, omdat een heleboel afzonderlijke zaken niet in staat zijn om een elektrische bestelbus te financieren op korte termijn. En ligt het wel voor de hand dat er dienstverlening komt om gebundeld pakketten te gaan bezorgen. En waar een initiatiefnemer zich dan gaat vestigen en waar die pakketten geleverd moeten worden, ik weet het niet. Maar we hebben daar als raad geen besluit over genomen.

De voorzitter (Dordrecht): Gaan we ook niet over, denk ik. Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, nog even over woningbouwambities van Zwijndrecht stil te staan. Wij in Dordrecht gaan om en nabij 11.000 woningen bouwen. In beginsel is dat voor eigen bewoners. Maar ook vanuit de sociaaleconomische positie van de gemeente Dordrecht is gezegd, we willen juist ook mensen naar Dordrecht verleiden. En dat is ook een behoorlijk aantal woningen die we dan gaan bouwen. En nu weet ik dat gemeente Zwijndrecht ook de basis voor het woningbouwprogramma heeft herleid vanuit het RIGO-onderzoek, vanuit de regio, woononderzoek. En ik ben benieuwd of de gemeente Zwijndrecht al een uitgangspunt heeft welk percentage van die nieuwbouwwoningen voor de eigen bewoners en welk percentage voor de nieuwe Zwijndrechtenaren wordt gebouwd?

De voorzitter (Dordrecht): Welke Zwijndrechter heeft het getalletje paraat? Daar zit mevrouw Prins.

Mevrouw Prins: Ik kan wel iets zeggen over Heerjansdam. Dat is ook Zwijndrecht.

De voorzitter (Dordrecht): We horen het in ieder geval over één wijk, mijnheer Gündogdu.

Mevrouw Prins: Valt ook onder Zwijndrecht. Daar zijn pas een aantal nieuwe woningen gebouwd. En die zijn volgens mij voor bijna helemaal aan Heerjansdammers of ex-

Heerjansdammers verkocht. Zijn allemaal koopwoningen trouwens. In Zwijndrecht weet ik het niet zo.

De voorzitter (Dordrecht): Iemand uit het overige deel van Zwijndrecht?

De voorzitter (Zwijndrecht): Zal ik anders even aanvullen? Er is nagedacht, er is duidelijk de autonome groei en daarna, net als in de Dordtse, de mensen die extern komen. Die getallen zijn er, maar dan moeten we dat even opzoeken. En dat kan via de griffies, want we hebben natuurlijk Mark en Christine naast ons. Technische vragen kunt u ook daar kwijt. En dan kunt u die gegevens gewoon krijgen.

De voorzitter (Dordrecht): Mijnheer Gündogdu.

De heer Gündogdu: Voorzitter, even aanvullend. Want wij zijn weliswaar goede burens, en dat willen wij zeker ook zo blijven, maar één van de uitgangspunten in Dordrecht is namelijk met de nieuwbouwfunctie dat we ook mensen uit Zwijndrecht, die een wat dikkere portemonnee hebben, verwelkomen in Dordrecht. Ik wil jullie maar even waarschuwen dat we weleens een aanzienlijk deel van jullie inwoners in Dordrecht krijgen.

De voorzitter (Zwijndrecht): Ik kreeg net het antwoord binnen. Ik weet dat u zo ruimhartig bent dat u zelfs lokale partijen daarvan mensen binnen uw fractie welkom heet in de Dordtse. Dat is altijd goed geregeld. 1.400 woningen autonome groei. Mevrouw van der Linden zie ik.

Mevrouw Van der Linden: Dank u, voorzitter. Daar wil ik ook wel even op reageren, want natuurlijk willen we vrienden blijven. Maar ik denk dat Zwijndrecht er ook zo in staat dat we graag de mensen uit Dordrecht met een dikke portemonnee uiteindelijk naar Zwijndrecht willen halen. Daar kunnen we elkaar best vinden, denk ik.

De voorzitter (Dordrecht): Ik denk dat daar ook wel voorbeelden van te geven zijn. We ruilen gewoon af en toe. Mijnheer Stolk.

De heer Stolk: Als VSP Dordrecht voor de ouderen, we hebben het over alles gehad en nog wat, maar ik vraag me af in alle plannen of er rekening gehouden wordt met de ouderen? De mobiliteit, waar ze wonen, knorren dingetjes...

De voorzitter (Dordrecht): Knarrenhofjes bedoelt u.

De heer Stolk: Knarrenhofjes. Knorren dingetjes toch? Natuurlijk. Maar of er in de plannen ook ruimte daarvoor is? Want ook de auto wordt geweerd. En ik zag een tekening van Walburg, dat dat dadelijk allemaal groen wordt. En ik weet vanuit Dordrecht gezien dat er heel wat bewoners met auto naar Walburg gaan. En als dat dadelijk allemaal groen is, dan vraag ik mij af of daar nog wel...

De voorzitter (Dordrecht): Maar die tekening uit Walburg was een studie. Daar kunt u geen recht aan ontleen.

De heer Stolk: Maar ik vond hem toch wel typerend. Want je ziet overal groen komen. En voor de ouderen is er eigenlijk helemaal niks. Ze worden steeds meer in huis gedwongen.

De voorzitter (Dordrecht): Mijnheer Van Gernerden, wilde u daarop reageren? Dan mag u daarna ook nog iets te berde brengen.

De heer Van Gernerden: Inderdaad hoor, het ging weer over die Dordtenaren met een dikke portemonnee die in Walburg komen winkelen. Die zijn hartstikke welkom. En dat willen we ook zo houden.

De voorzitter (Dordrecht): Mogen het ook oude Dordtenaren met een dikke portemonnee zijn?

De heer Van Gernerden: Ja hoor, ook. Geen probleem. Maar even ook nog als een eerdere reactie op... Het werd al gezegd, de autonome groei eigenlijk. We hebben zelf die ruimte hard nodig voor onze eigen autonome groei. Misschien is ook een goed voorbeeld het Euryza terrein, wat vanuit Dordt goed zichtbaar is. Wat gebouwd wordt. Wordt bijna alleen maar bewoond of is bijna alleen maar gekocht door Zwijndrechters. Waarmee je echt een verhuisbeweging op gang krijgt binnen Zwijndrecht. En dat is net wat we wilden beogen met elkaar.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u. Maar is er nog een Zwijndrechter, voordat ik naar mijnheer Noldus ga, die toch wil reageren op mijnheer Stolk, de aandacht die Zwijndrecht heeft voor de ouderen en de problematiek die dat met zich meebrengt. Mobiliteit en knarrenhofjes en dergelijke. Mijnheer Van der Duijn Schouten of mevrouw Prins. Ik geef eerst mijnheer Van der Duijn Schouten maar even het woord, want die was net iets eerder.

De heer Van der Duijn Schouten: Heel specifiek voor de situatie in Walburg weet ik niet zo goed. Een stuk groener is misschien ook wel weer scootmobiel toegankelijk en zo. Dat biedt misschien ook wel weer perspectieven. Maar ik ben het wel eens met dat, laten we zeggen, de opgave die we hebben voor ouderen en ook qua huisvesting en de bevolkingsgroep aan ouderen, in dat ouderensegment, wat ook alleen maar toeneemt, is terecht dat daar aandacht voor gevraagd wordt. Dat wilde ik nog wel even zeggen. Ik heb niet direct de antwoorden. Maar dat zijn wel opgaves, ook in de mobiliteit en in de woningbouwopgave die zeer serieus te nemen zijn en waar ik denk ik eigenlijk voorzie dat er echt serieuze problemen gaan ontstaan.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel voor deze aanvulling. Mevrouw Prins.

Mevrouw Prins: Nog een aanvulling op mijnheer Van der Duijn Schouten. Er wordt ambtelijk wel hard gewerkt aan een ouderenbeleid, wat inclusief alle terreinen zou moeten omvatten. Daar wordt aan gewerkt. Daar is zeker aandacht voor.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel. Mevrouw Van der Linden.

Mevrouw Van der Linden: Dank u, voorzitter. Ook daarop aanvullend, de Woonzorgvisie moet inderdaad dit jaar klaar zijn. Daarin komen dit soort vraagstukken natuurlijk naar

voren. Maar als we kijken waar ze naast het station gaan bouwen, daar worden appartementen en huizen bij elkaar gebouwd. Vaak zie je dat de oudere toch in een appartement gaat wonen en vaak jongere gezinnen in een wat grotere eengezinswoning. Op die manier krijg je natuurlijk diversiteit in een vrij klein gebied en hoop je natuurlijk ook dat ze uiteindelijk de sociale cohesie met elkaar hebben om elkaar op van allerlei vlakken te kunnen helpen. Maar ik denk dat heel veel staat of valt straks met die Woonzorgvisie, die hopelijk binnenkort met elkaar besproken kan gaan worden.

De voorzitter (Dordrecht): Dank voor deze waardevolle aanvulling. Eerst mijnheer Noldus.

De voorzitter (Zwijndrecht): Mijnheer Noldus nog.

De heer Noldus: Voorzitter, dank u wel. Ook in reactie eigenlijk op de heer Van Gernerden over dat er veel huizen verkocht worden en bewoond worden door Zwijndrechtters die hier komen. Ik denk dat we dat in Dordt ook zo herkennen. Veel van de nieuwbouw wordt uiteindelijk verkocht aan een Dordtenaar of een ex-Dordtenaar. Waarbij je ook ziet dat die verhuisketen op gang komt, die doorstroom op gang komt. We hebben daar een aantal onderzoeken naar gedaan, ook waar bij verschillende locaties eigenlijk gekeken wordt, waar komt degene die er gaat wonen vandaan waar? En waar komt degene die daar vandaan komt weer vandaan? En zo zien hoe zo'n keten tot stand komt. Dat is interessant ook om een keer te zien. Ik ben wel benieuwd, dat is eigenlijk de vraag die erbij zit, hebben jullie daar dan ook een instrument op om Zwijndrechtters voorrang te geven of iets te doen? Of zeggen jullie, dat is iets wat van nature ontstaat en bestaat, zoals we dat eigenlijk in Dordrecht ook zien.

De voorzitter (Dordrecht): Zwijndrechtters spontaan voorrang of wordt dat geregeld op de een of andere manier. Mijnheer Van Gernerden.

De heer Van Gernerden: Het is vooral het laatste. Het is eigenlijk heel natuurlijk.

De voorzitter (Dordrecht): Het gaat gewoon vanzelf. Mijnheer Spanjersberg had ook nog, volgens mij, iets.

De heer Spanjersberg: Ja, dat klopt, voorzitter. Dank u wel. Iets waar wij in Zwijndrecht toch wel regelmatig tegenaan lopen, is om met name die doorstroming voor elkaar te krijgen.

We zien nog steeds hier in Zwijndrecht toch wel veel wat oudere mensen in grote eengezinswoningen zitten, waarbij de kinderen inmiddels allemaal de deur uit zijn. Er gewoon nog vier, vijf slaapkamers zijn en één ouder echtpaar woont. Dat is heel lastig, want dan zoek je naar iets wat voor die mensen interessant is om te gaan wonen en dat is vaak moeilijk te vinden. En ik ben benieuwd hoe dat in Dordrecht is.

De voorzitter (Dordrecht): Het is in ieder geval regelmatig over tafel gekomen. Wie uit Dordt, die met mij in de commissie gezeten heeft en er over gehoord heeft? Mijnheer Noldus.

De heer Noldus: Ik wil er wel op reageren. Ik denk een onderwerp wat in de Dordrecht ook zeker speelt. Zeker als we als VVD in de wijken de deur langsgaan. Zeker in de wijken waar veel senioren wonen is dat iets wat we horen, ook bij de mensen zelf. Ze zeggen, ik woon hier, maar soms ook wel met een klein beetje bijna schaamte, omdat we vinden dat die woning misschien voor een jong gezin moet zijn. Maar waar gaan we dan naartoe? Het is echt een onderdeel van je hele woonvisie, woonbeleid. En je instrumentenpalet inzetten om te zorgen dat er voldoende en passende woningen zijn. De heer Stolk gaf net al even aan Knarrenhof-achtige dingen. We zien wat ontwikkelingen daarin. Maar wel zorgen dat er voldoende capaciteit is. En we zien in Dordrecht ook al een beweging naar... Omdat we wat meer de hoogte in gaan. Bij Stadswerven bijvoorbeeld, appartementen. En dan waar ruimte is voor senioren, die ook over het algemeen in redelijk grote aantallen met een redelijk portemonnee gezegend zijn, zich kunnen permitteren om daar mooi te kunnen wonen. Dat is op zich wel een groep die zich lastig laat bedienen in de markt, maar waar wel mogelijkheden voor zijn en die we wel proberen te zoeken.

De voorzitter (Dordrecht): En mochten hier nog senioren zitten die in een grote woning wonen, ik kan het ze aanbevelen om te verhuizen naar een appartement. Ik heb het twee jaar geleden ook gedaan. En is één van de beste beslissingen in mijn leven geweest. Maar ik geef direct toe, het was bijna een toevalstreffer of een wonder, net hoe je het wil opvatten, om precies het goede appartement te vinden, want ze zijn wel schaars. Mijnheer Van der Duijn Schouten.

De heer Van der Duijn Schouten: Ik denk dat je hier ook in een soort, heel globaal hoor weliswaar, twee categorieën hebt van mensen met een eigen koopwoning en mensen in een huurwoning. En dan heb ik het nu met name over de huurwoning, waarin we wel ook zien dat je dat niet regelt met een gesprek of een keer daarover met iemand van gedachten wisselen. Daar moet je echt wel een aanloop hebben. Want er zit heel veel meer achter, ook met emotionele waarde die de woning heeft en, laten we zeggen, hoe lastig zo'n verhuisbeweging kan zijn op een bepaalde leeftijd. Het is niet alleen het aanbod. Het is ook, laten we zeggen, het gesprek ernaartoe. Ik geloof ook niet dat we dat hier direct gaan oplossen. Maar daar is het wel interessant om nog een tandje dieper te gaan. Als we dat echt belangrijk vinden dat ze die doorstroom gaan maken, dan moeten wij daar denk ik in ieder geval tijd voor vrij gaan maken. In de zin van dat we daar het gesprek ook met hen over aangaan. En dat zie ik nog in onvoldoende mate gebeuren. Tot die tijd blijft het vaak uit nood geboren. Ze moeten wel in verband met bepaalde medische problemen. Vaak zijn zulk soort processen dan ook lang niet zo leuk. Maar ik denk als we daar echt werk van willen maken, dat we ook meer in actie moeten komen en vooral meer in gesprek moeten gaan met ze.

De voorzitter (Dordrecht): Dank voor deze aanvulling. Een ervaringsdeskundige, denk ik. Mevrouw Schipper.

Mevrouw Schipper: Dank u wel. Wat je ook in Zwijndrecht wel ziet, mensen die senior zijn, in een vrij grote woning wonen, grondgebonden woning, die wel graag naar een appartement willen en ook die drempel wel over zijn, maar die denken, ik heb mijn huis nu afbetaald na zoveel jaar. Die appartementen zijn best wel prijzig. En die gewoon daar tegen een grens aanlopen van, van heel goedkoop zitten, omdat je al afbetaald hebt

alles naar een appartement wat naar verhouding toch hartstikke duur is. Ik vraag me af, herkennen jullie dat in Dordt ook, die problematiek?

De voorzitter (Dordrecht): Mevrouw Jager, kunt u daarop ingaan?

Mevrouw Jager: Jazeker, dat herkennen we in Dordrecht zeer zeker. En buiten dit, je huis afbetaald hebben en dan dure huur moeten gaan betalen, want het is vaak huur, is het ook nog zo dat wanneer je een eengezinswoning hebt in het sociale segment waar je kinderen groot zijn geworden, waar je zelf nog woont, dat je best bereid bent om die te verlaten, maar dat als je dat doet dat je ook naar een huurappartement gaat en sociaal. Maar dat zit dan helemaal tegen de bovengrens aan. En dan ben je ook een paar honderd euro duurder uit, over het algemeen, dan wanneer je nog in je andere woning blijft zitten. En daar zijn de mensen toch niet erg gek op om dat te doen.

De voorzitter (Dordrecht): Je gaat kleiner en duurder wonen. En dat is de stap die je moet durven nemen. Mijnheer De Vries.

De heer De Vries: Dank u wel, voorzitter. Ik spreek ook veel met ouderen die gewoon ook een mooie eengezinswoning hebben, maar waarvoor een appartement, net zoals net gezegd is, te duur wordt. En die besluiten dan maar om een traplift te nemen. Die maken de eigen woning min of meer een beetje levensloopbestendig. En dat is ook een grote drempel die je constant blijft houden. Door die traplift te plaatsen, kan je weer veel langer in die eengezinswoning blijven wonen.

De voorzitter (Dordrecht): En concreet, dat zou u willen verbieden?

De heer De Vries: Nee, dat zou ik niet willen verbieden, maar ik geef alleen de problematiek aan.

De voorzitter (Dordrecht): Ik begrijp hem. Mevrouw Rietveld.

Mevrouw Rietveld: Even ingaan op wat net gezegd wordt. Ik bezit zelf namelijk een koopwoning. En een heel groot huis. Maar als alleenstaande, en je gaat je huis verkopen, kan ik met het geld van de... Ik ben nog niet helemaal afbetaald, om maar even zo te zeggen. Ik kan nooit een ander huis terugkopen, want die zijn te duur.

En als ik naar een huurwoning moet, wat hun nu net zeggen, dan krijg ik dat ik een veel hogere huur moet gaan betalen. En dan blijft er voor mij om een beetje gezellig te kunnen blijven leven, om dingen te kunnen doen, wordt mijn budget veel te klein. Vandaar blijf je ook zitten. Het is eigenlijk, de huurwoningen zijn te duur en de koopwoningen zijn ook te duur. Dan kies je ervoor om maar gewoon te blijven zitten.

De voorzitter (Dordrecht): Het probleem waarom er niet doorgestroomd wordt, is dat je gewoon eigenlijk meer geld kwijt bent als je vanuit je woning, waar je tevreden woont, naar een appartement wil verhuizen. Gesteld al dat je het zou willen, is dat duurder. Wie heeft er een oplossing voor? Mijnheer Bootsman, onze redder in nood.

De heer Bootsman: Ik heb zeker geen oplossing. Was het maar zo'n feest. Dan had ik denk ik ook niet hier gezeten. Maar ik mis wel iets in deze hele woningbouwdiscussie. En

mijnheer Stolk had het zojuist over bouwen voor ouderen, knarrenhofjes, et cetera. Maar levensloopbestendig bouwen doen we natuurlijk niet alleen voor ouderen. Dat doen we ook voor jonge mensen met een beperking. En op dit moment zijn er echt... Weet ik ook uit eigen ervaring, dat het echt heel lastig kan zijn om een toegankelijk huis te vinden als je gewoon jong bent, gehandicapt bent, maar geen zorg nodig hebt. En zij spraken hier in Zwijndrecht ook over een Woonzorgvisie. En ik vraag en ik hoop dat in Zwijndrecht er ook beseft wordt dat niet iedereen die een toegankelijk huis nodig heeft zorg nodig heeft. Want dat gebeurt te vaak dat zorg opgedrongen wordt.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel, mijnheer Bootsman. U mag uiteraard reageren.

Mevrouw Rietveld: Het is namelijk zo, ik zit ook in een seniorenraad, die hier in Zwijndrecht bestaat. En daar hebben we regelmatig ook met de bouwondernemers en de Wmo en andere organisaties... Zijn we daar heel druk mee in gesprek. Dat is ook hier dat ik dat wel door kan voeren naar de gemeente. Komt goed.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel. Dan is er nog hoop. Ik zie daar... Dat was mevrouw Schipper.

De voorzitter (Zwijndrecht): Nee, Van der Linden.

De voorzitter (Dordrecht): Van der Linden. Mevrouw Schippers zit daar.

Mevrouw Van der Linden: Dank u, voorzitter. Dat wordt wel vaker door de war gehaald. Helemaal niet raar dat u dat zegt. Even om terug te komen naar mijnheer Bootsman. Die Woonzorgvisie moet ook de gemeente Dordrecht dit jaar gewoon hebben. Ik bedoel. En ik neem aan dat je daar als raad ook een zeggenschap in hebt van, welke kant ga je op? Maar het is inderdaad een goed advies om mee te nemen voor onze Woonzorgvisie. En volgens mij houdt de Woonzorgvisie niet specifiek in dat het voor mensen alleen met zorg is. Het gaat er meer om dat we kijken, hoe kunnen met elkaar zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen?

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel. Mijnheer Van der Meer.

De heer Van der Meer: Er werd naar een oplossing voor een steeds terugkerend probleem in discussies over woningbouw gevraagd. En het lijkt mij duidelijk dat er gewoon meer toegankelijke woningen voor doelgroepen en meer betaalbare woningen gebouwd moeten worden om deze problematiek op te lossen. Het argument daartegen, wat je steeds tegenkomt, dat is te duur. Dat is een vervelend probleem. Maar daar moeten we als politiek toch met zijn allen een oplossing voor zoeken, als we onze grondwettelijke opdracht om iedereen een goed dak boven zijn hoofd te geven serieus willen nemen. En dan moeten we misschien over een andere manier van inrichten van überhaupt de woningbouw nadenken. Ik snap best dat we dat niet als Dordrecht en Zwijndrecht alleen kunnen doen, maar ik denk wel dat het belangrijk is om dat vanuit die houding, ook onze eigen woningbouwprogramma's zoveel mogelijk vorm te geven.

De voorzitter (Dordrecht): Dank u wel voor deze wijze woorden. En terecht dat u zegt, dat hoeven we niet als Dordrecht en Zwijndrecht en zeker niet vanavond op te lossen, maar we moeten er wel over nadenken. Zijn er nog vragen? Mevrouw De Heer.

Mevrouw De Heer: Meer een vraag, opmerking. Mijnheer Van der Kruijff had een hele mooie genoemd over samenwerking, vrij in het begin al. Daar wil ik eigenlijk nog even op terugkomen. Het zou toch leuk zijn als dat ook bewaarheid wordt. En wellicht dat er ook toch iets, omdat ik het net had over de problematiek van de Weeskinderendijk, even licht opgestoken kan worden met wat net genoemd werd toch ook nog wel andere problemen zijn dan de huurwoningen, de mensen die huurwoningen, dat dat vrij soepel gaat. Wellicht dat daar nog contact over kan zijn. Zou ik wel heel leuk vinden.

De voorzitter (Dordrecht): Heel goed. Ook deze opmerking is genoteerd. En ik verwacht dat er in de toekomst wel wat Dordts-Zwijndrechtse commissies in het leven geroepen worden. Ik denk dat we naar een afronding toe kunnen. En daarvoor ga ik het woord maar weer even geven aan mijn buurman. Die neemt het stokje weer over.

De voorzitter (Zwijndrecht): Dank je wel, Leen. Het is op zich wel heel mooi, het is geopperd, de samenwerking, de verdere samenspraak, zo zou ik het even willen samenbrengen. Daar hebben we onze griffies voor. Die kunnen dat proces mooi in gang zetten. Wat wij vanavond hebben gedaan is, zoals dat mooi heet, meervoudig lokaal gewerkt. En dat meervoudig lokaal kan dan nu wat handen en voeten krijgen. En om dat in beeld samen te vatten, daar heb ik u al naar verwezen, gaan wij zo meteen, gezamenlijk, de raden, op de foto. Dat gaat niet mijnheer Stolk doen. Helaas, want die moet zelf ook op de foto. Maar daarvoor wil ik u vragen om naar beneden naar de hal te gaan. En op het moment dat we de foto genomen hebben, komen we hier boven voor de versnaperingen en het verdere ontmoeten, waarbij u dan over de brug mag komen met al uw vragen. En een bijzonder welkom natuurlijk en dank voor de aanwezigheid van de mensen van Weeskinderendijk. Want op zich is het al heel mooi dat er zoveel belangstelling is over en weer voor meer zijden van onze oevers. Leen, heb jij nog een laatste woord?

De voorzitter (Dordrecht): Ja, dan ga ik nog even aanvullen. In ieder geval dank de mensen die dit voorbereid hebben. Die hebben er heel veel werk ingestoken.

Ik heb hier vellen met allemaal fotootjes, zelfs van de opstelling van de zaal voor me liggen, om ons te helpen. Helemaal geweldig natuurlijk. Dank, gemeente Zwijndrecht voor de ontvangst die wij als Dordtenaren hier gehad hebben. Dat moeten we maar eens een keertje andersom doen ook, denk ik. Dan kunnen jullie ons bedanken. En we gaan straks kijken of de borrel en de bitterballen hier net zo goed smaken als bij ons. Maar we gaan eerst naar de hal in ieder geval voor wat betreft de raadscommissieleden, denk ik.

Aldus vastgesteld in de raadsvergadering van 2024.

De griffier,

De voorzitter,

A.E.T. Wepster

A.W. Kolff